

Maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia
opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa

Tampereen yliopisto
Terveystieteiden yksikkö
Hoitotiede
Pro gradu -tutkielma
Tanja Tamminen
Lokakuu 2011

TIIVISTELMÄ

Tampereen yliopisto

Terveystieteiden yksikkö

Tanja Tamminen: Maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa

Pro gradu -tutkielma 49 sivua, 4 liitesivua

Ohjaajat: FT, dosentti, lehtori Jari Kylmä ja TtT, lehtori Meeri Koivula

Hoitotiede

Lokakuu 2011

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa. Suomessa sairaanhoitajatutkinnon voi suorittaa ammattikorkeakoulussa hoitotyön koulutusohjelmassa. Tutkintonimike on sairaanhoitaja (AMK), myös terveydenhoitajat suorittavat sairaanhoitajatutkinnon. Sairaanhoitajan opinnot sisältävät 210 opintopistettä ja terveydenhoitajan 240 opintopistettä. Opiskelu sairaanhoitajaksi kestää kolme ja puoli vuotta ja terveydenhoitajaksi neljä vuotta.

Aineisto kerättiin kymmeneltä vapaaehtoisesti tutkimukseen osallistuneelta maahanmuuttajaopiskelijalta, joilla oli kokemusta opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa. Aineisto kerättiin avoimella haastattelulla. Haastatteluaineisto litteroitiin kirjalliseen muotoon ja analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen tulosten mukaan maahanmuuttajaopiskelija kuvasi kokemuksiaan opiskelusta sitä tukevien ja vaikeuttavien tekijöiden kautta. Opiskelua tukevien tekijöiden seurauksena oli nähtävissä oppimisen kautta tapahtunutta kehitystä. Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden seurauksissa olivat nähtävissä niiden vaikutukset opiskelijoihin. Tutkimuksen tuloksissa on nähtävissä opiskelua vaikeuttavien tekijöiden estämisen ja hoitamisen keinoja.

Opiskelua tukevien tekijöiden kautta tapahtunut kehitys näkyi opiskelijoiden mukaan ammattiin ja opiskeluun vaadittavien taitojen kehittymisenä sekä henkilökohtaisen kasvuna.

Opetuksen ja koulutuksen kehittämisen kannalta oli merkityksellistä tarkastella opiskelua vaikeuttavia tekijöitä. Niiden seuraukset näkyivät opiskelun raskaaksi kokemisena, opiskelun hankaloitumisena ja vaikeutumisenä, opintojen pitkittymisenä sekä opiskelun keskeyttämisen mahdollisuutena. Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden estämisessä ja hoitamisessa oli nähtävissä erityisesti opiskelutahtiin, koulutukseen ja tukijärjestelmiin liittyviä keinoja sekä opiskelijaan liittyviä oppimista edistäviä, opettajasuhteeseen ja ryhmäsuhteeseen liittyviä keinoja.

Tutkimustulosten perusteella voidaan suositella, että ammattikorkeakoulut kiinnittävät huomiota maahanmuuttajaopiskelijoiden nykyistä yksilöllisempään tukemiseen ja kannustamiseen sekä opiskelun vahvistamiseen opetuksen ja hyvien järjestelmien kautta.

Avainsanat: maahanmuuttaja, hoitotyön opiskelija, koulutus

ABSTRACT

University of Tampere

School of Health Sciences

Tanja Tamminen: Immigrant students' experiences of studying nursing in Finland

Thesis 49 pages, attachments 4 pages

Supervisor: Ph.D., lecturer Jari Kylmä and Ph.D. in Health Sciences, lecturer Meeri Koivula

Nursing Science

October 2011

The aim of this study was to describe immigrant students' experiences of studying nursing in Finland (degrees registered nurse or registered public health nurse). In Finland, one can complete the registered nurse's degree at a university of applied sciences in the degree programme of nursing. The degree is called Bachelor of Health Care (Nursing) polytechnic degree; also, public health nurses complete the registered nurse's degree. The registered nurse's degree includes 210 credit points and takes three and a half years. The public health nurse's degree is 240 credit points and takes four years to be completed.

The material of this study was collected from ten volunteered immigrant students, who had experience of studying in the degree programmes of registered nurse or registered public health nurse in Finland. The material was collected using an unstructured interview method. The interview material was transcribed and analysed with an inductive content analysis.

According to the results of this study, the immigrant students of nursing described their studying experiences through the factors that supported and obstructed their studies. The supporting factors lead to development through learning. The consequences of the obstructing factors affected the students. In the results of this study can be found means to prevent and deal with the factors obstructing the studies. According to the students, the development caused by the factors supporting the studies was seen in developing the skills needed for studying and for the profession as well as in personal growth.

For further development of the degree programmes and teaching, it was essential to study the factors obstructing the studies. Because of these factors, studying was experienced hard; they made studying more difficult, prolonged the study period and increased the possibility of dropping out. In preventing and dealing with the obstructing factors were seen means affecting above all the pace of studying, the education, and the support systems as well as student related means enhancing the learning, the student-teacher-relationship and the group dynamic.

Based on the results of this study can be recommended that schools of applied sciences should pay attention to supporting and encouraging the immigrant students more individually as well as enhancing the studies through teaching and good systems.

Keywords: immigrant, student of nursing, education

SISÄLTÖ

1	TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS	1
		—
1.1	Tutkimuksen tarkoitus.....	1
		—
1.2	Sairaanhoidaja- ja terveydenhoitajakoulutus Suomessa	2
		—
1.3	Maahanmuuttaja hoitotyön oppijana Suomessa	3
		—
2	TUTKIMUSTEHTÄVÄ	7
		—
3	AINEISTON KERUU JA ANALYYSI.....	8
		—
3.1	Tutkimuksen metodiset lähtökohdat	8
		—
3.2	Tutkimuksen osallistujat	8
		—
3.3	Tutkimusaineiston hankinta	9
		—
3.4	Tutkimusaineiston analyysi.....	10
		—
3.4.1	Aineiston kokonaiskuvan hahmottaminen.....	10
		—
3.4.2	Yksityiskohtainen analyysi ja aineiston pelkistäminen	11
		—
3.4.3	Aineiston ryhmittely ja abstrahointi	12
		—
4	TUTKIMUSTULOKSET.....	15
		—
4.1	Taustatiedot	15
		—
4.2	Opiskelua tukevat tekijät.....	15
		—
4.3	Oppimisen kautta tapahtunut kehitys.....	18
		—
4.4	Opiskelua vaikeuttavat tekijät	21
		—
4.5	Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden seuraukset	26
		—
4.6	Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden estäminen ja hoitaminen	31
		—

4.7	Tutkimustulosten yhteenveto	37
5	POHDINTA.....	39
5.1	Tutkimustulosten tarkastelu	39
5.2	Tutkimuksen eettiset lähtökohdat	42
5.3	Tutkimuksen luotettavuus	44
5.4	Päätelmät ja jatkotutkimushaasteet.....	46
5.5	Jatkotutkimusehdotukset.....	47

LÄHTEET

LIITTEET

1 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

1.1 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrän kasvaessa hoitotyön koulutusohjelmassa. Lisäksi tuloksia voidaan hyödyntää opintojen, ohjauksen sekä erilaisten työmuotojen kehittämisessä. Niiden kautta voidaan myös pohtia, miten opettajien monikulttuurista kompetenssia voitaisiin kehittää. Tutkijan henkilökohtainen kiinnostus tutkimusaiheeseen syntyi opetusharjoittelussa saaduista maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kohtaamis- ja opettamiskokemuksista. Tutkimuksen aiheen ja tiedon tarpeellisuus on lisääntynyt tutkijan opettajakokemuksen myötä.

Viime vuosina maahanmuutto Suomeen on lisääntynyt. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden lukumäärä on jatkuvasti kasvanut kouluissamme 1990-luvulta lähtien. Kulttuurinen monimuotoisuus koulussa on arkipäivää, mikä ei voi olla heijastumatta myös opettajan työhön. Maahanmuuttajataustaiset oppilaat ja monikulttuurisuus ovat tuoneet muutoksia opettajan työn lisäksi opetussuunnitelmiin ja koko koulutuskulttuuriin. (Soilimo 2008.)

Myös ammattikorkeakouluissa maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrä lisääntyy tulevina vuosina. Maahanmuuttajien joukossa oli 1900-luvun lopussa paljon lapsiperheitä. Nämä lapset ovat käyneet suomalaisen koulutusjärjestelmän. Sairaanhoitajatutkinnon pohjakoulutukseksi edellytetään joko ylioppilastutkintoa tai toisen asteen ammatillista perustutkintoa (OPM 2009).

Maahanmuuttajaoppilaat ovat tuoneet mukanaan opetuksen suunnitteluun, opettamiseen ja muuhun koulutyöhön liittyviä haasteita. Kaikilla koulutuksen tasoilla on mietittävä maahanmuuttajataustaisten opiskeluun tarjottavia oppimismahdollisuuksia sekä opetuksen sisältöä. (Soilimo 2008.)

Monikulttuurisuus on vielä ilmiönä nuori hoitotyön koulutusohjelmassa. Hoitotyön koulutus on keskeistä hoitotyön käytännön kansainvälistymisessä ja monikulttuuristumisessa. Suomalaisen

koulutuksen kansainvälistyminen on päämäärä, johon ammattikorkeakoulut pyrkivät. (Koskinen 2010.)

Hoitotyön opetuksessa tulee eteen monia haasteellisia eettisiä ristiriitoja sekä vahvasti suomalaiseen arvomaailmaan ja kulttuuriin liittyviä käytänteitä ja ratkaisuja. Kulttuurista kompetenssia pidetään yleisesti elinikäisenä ja asteittaisena inhimillisen kehittymisen prosessina, joka vaikuttaa kokonaisvaltaisesti ihmisen arvomaailmaan, asenteisiin ja toimintaan (Koskinen 2010).

1.2 Sairaanhoidaja- ja terveydenhoitajakoulutus Suomessa

Suomessa sairaanhoidaja- ja terveydenhoitajatutkinnon voi suorittaa ammattikorkeakoulussa hoitotyön koulutusohjelmassa. Tutkintonimike on sairaanhoidaja (AMK) tai terveydenhoitaja (AMK); myös terveydenhoitajat suorittavat sairaanhoidajatutkinnon. (OPM 2009.)

Sairaanhoidajan opintojen laajuus on 210 ja terveydenhoitajan 240 opintopistettä. Opiskelu sairaanhoidajaksi kestää kolme ja puoli vuotta ja terveydenhoitajaksi neljä vuotta. Sairaanhoidajatutkintoa säätelee kansallisen lainsäädännön ohella EU-direktiivi, joka määrittelee muun muassa teoreettisen ja käytännöllisen opetuksen osuuden koulutuksessa. Suomalainen ammattikorkeatutkinto täyttää EU:n asettamat vaatimukset sairaanhoidajakoulutukselle (77/452/ETY; 77/453/ETY; 89/595/ETY).

Ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluu perus- ja ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja, ammattitaitoa edistävää harjoittelua sekä opinnäytetyö. Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tarkoituksena on työelämän ja sen kehittämisen asettamien vaatimusten pohjalta antaa tarpeelliset tiedolliset ja taidolliset valmiudet ammatillisissa asiantuntijatehtävissä toimimista varten. Ammattikorkeakoulu voi sille määrätyn koulutustehtävän rajoissa harjoittaa myös ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa ja työelämää tukevaa tutkimus- ja kehitystyötä. (OPM 2009.)

Ammattikorkeakoulut voivat päättää opetussuunnitelmistaan itsenäisesti, ja tästä syystä koulutuksen rakenne ja sisältöpainotukset voivat olla erilaisia, vaikka pääpiirteet ovat samat kaikissa ammattikorkeakouluissa. (Ammattikorkeakoululaki 351/2003, asetus 352/2003.)

1.3 Maahanmuuttaja hoitotyön oppijana Suomessa

Maahanmuuttovirasto (2009a) määrittelee maahanmuuttajan yleiskäsitteeksi henkilölle, joka muuttaa maasta toiseen millä tahansa perusteella. Tilastokeskuksen (2009) mukaan maahanmuuttaja on vähintään vuoden oleskeluluvan saanut henkilö, jonka tiedot ovat väestörekisterissä ja jolla on kotikunta. Maahanmuuttaja voi olla pakolainen, siirtolainen, paluumuuttaja tai turvapaikanhakija. Useimmiten maahanmuuttaja on syntyperältään vierasmaalainen. (Räty 2002.)

Kielenkäytössä maahanmuuttaja viittaa muualta meille muuttaneisiin, ulkomailla syntyneisiin ihmisiin, jotka taustan tai ulkonäön vuoksi poikkeavat suomalaisista riippumatta Suomen kansalaisuudesta tai Suomessa asutusta ajasta (Anis 2008). Suomessa asuvien ulkomaalaisten suurimmat ryhmät ovat Venäjän, Viron, Ruotsin ja Somalian kansalaiset (Koskinen 2010).

Tässä tutkimuksessa maahanmuuttajaopiskelijalla tai maahanmuuttajataustaisella opiskelijalla tarkoitetaan opiskelijaa, joka on syntyperältään ulkomaalainen tai hänellä on ulkomaalaistausta. Tässä tutkimuksessa maahanmuuttajiin lasketaan myös toisen polven maahanmuuttajat.

Suomalaisessa yhteiskunnassa kansainvälistyminen on osa laajempaa talouden, politiikan ja kulttuurin globalisaatiokehitystä. Yhteiskunnan ja työelämän monimuotoistuminen on monitahoinen ilmiö. Pitkänen (2006) kuvaa monimuotoisia, muuttuvia toimintaympäristöjä monimuotoisen vuorovaikutuksen areenoiksi. Suomalaisessa yhteiskunnassa syntyy tiloja ja tilanteita, joissa maahanmuuttajien ja suomalaistaustaisen väestön kohdatessa käynnistyy kulttuurin välisen dialogin ja sopeutumisen prosesseja. (Pitkänen 2006.)

Kansallisten kulttuurien törmäyksiä syntyy, kun toisenlaisesta koulukulttuurista ja toisenlaisten kulttuuristen mallien maista tulevat maahanmuuttajat asettuvat sisälle koulutusjärjestelmäämme. Maahamme saapuvat maahanmuuttajat tulevat useimmiten niin sanotuista kollektiivisista eli yhteisöllisistä kulttuureista, joissa opetuksessa käytetään perinteisiä behavioristisia menetelmiä. Yhteisöllisissä kulttuureissa niin perheyhteisön sisällä kuin koulussakin auktoriteetti on keskeinen

päätösten tekijä. Puurulan (2002) mukaan kollektiivisessa kulttuurissa ovat tyypillisiä opiskelijoiden ryhmävastuu, opettajakeskeiset opetusmenetelmät, opettajan kaikkietävyys, sosiaalisen nousun tavoittelu koulutuksen kautta ja tekeminen oppimisen tavoitteena. Suomalaiselle individualistiselle kulttuurille ovat tyypillisiä oppijakeskeiset oppimismenetelmät, elinikäinen oppiminen, oppimaan oppiminen kasvatuksen päämääränä, opiskelijoiden oma-aloitteisuus, oman hyödyn tavoittelu, tasavertaisuus opettajan ja opiskelijoiden välillä ja opiskelijan ohjaaminen tiedon lähteille. (Puurula 2002.)

Suomalaisen hoitotyön koulutuksen oppimiskäsitys pohjautuu humanistiseen oppimiskäsitykseen. Oppimiskäsityksessä korostetaan ennen kaikkea itseohjautuvaa oppimista. Taustalla on elinikäisen oppimisen näkemys siitä, että jokainen opiskelija tekee itse omia opintojaan koskevia ratkaisuja ja ottaa vastuun omien tavoitteidensa saavuttamisesta. Itseohjautuvassa oppimisessä korostetaan merkityksellisen ja mielekkään oppimisen tärkeyttä opiskelun motivaatiotekijänä. Opiskelijalle yritetään luoda tiedollinen ristiriita, jonka hän pyrkii poistamaan hankkimalla syventävää tietoa asiasta. (Ruohotie 1993.)

Suomessa sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajakoulutus pohjautuu konstruktivistiseen oppimisenäkemykseen. Konstruktivistiselle teorialle on keskeistä kokemuksellinen oppiminen ja ongelma- ja tehtäväperusteinen tehtävänratkaisu (Lindblom-Ylänne & Nevgi 2003). Tavoitteena on, että opettaja auttaa rakentamaan mielekkäitä ja joustavia tietorakenteita ja ohjaa ymmärtävään ajatteluun ja monipuoliseen ilmiöiden tutkimiseen. (Uusikylä & Atjonen 2002.)

Maahanmuuttajien valmentavien opintojen tarjonta on lisääntynyt ammattikorkeakouluissa. Diakonia-ammattikorkeakoulussa toteutetun orientoivan koulutuksen kokemukset on koottu raporttiin. Raportin mukaan kielitaidon ongelmat ja kulttuurierot koettiin haastaviksi. Oppimisvaikeudet vaikuttivat opiskelijoiden motivaatioon, ja kulttuurien väliset ristiriidat vaikuttivat ryhmän toimintaan. Maahanmuuttajien kouluttamisessa tulee kiinnittää huomiota oppimisvaikeuksien selvittämiseen. Opiskelijat tarvitsevat kannustusta koko ympäröivältä opiskelijayhteisöltä. (Karhia 2005.)

Maahanmuuttajille tarkoitettuja pätevyitysmiskoulutuksia on järjestetty ammattikorkeakouluissa. Turussa Satu-projektin keskeinen toimenpide oli pätevyitysmiskoulutuksen järjestäminen EU- tai ETA-maiden ulkopuolella tutkintonsa hankkineille sairaanhoitajille. Soine (2005) on tutkimuksessaan selvittänyt projektin avulla maahanmuuttajien hoitamaan oppimista ja sitä

edistäviä ja estäviä tekijöitä. Tutkimuksessa maahanmuuttajasairaanhoitajien hoitamaan oppimisessa tärkeimmiksi oppimista edistäneiksi tekijöiksi havaittiin korkea motivaatio, käytännön harjoittelu ja taustaltaan yhtenäinen opiskelijaryhmä. Eniten opiskelua haittasivat puutteellinen suomen kielen taito ja ennakko-odotuksista poikkeava opiskeluprosessi. Maahanmuuttajilla on opiskeluun liittyviä yksilöllisiä tarpeita, joita tulee huomioida. (Soinne 2005.)

Partanen-Rytilahti (2008) on tutkinut maahanmuuttajasairaanhoitajien ammatillista kasvua ja kehitystä estäviä ja edistäviä tekijöitä Suomessa suoritetun pätevyitysmiskoulutuksen aikana. Tutkimustulosten mukaan ammatillista kasvua selkeimmin edistäneitä tekijöitä olivat opiskelijoiden oma kiinnostus ja motivaatio sekä opettajien antama tuki ja ohjaus. Ammatillista kasvua estäväksi tekijäksi nousi läheisten tuen puuttuminen tai heidän vähättelevä asenteensa opintoja kohtaan.

Laaksosen (2007) Turussa toteuttaman tutkimuksen mukaan maahanmuuttajaoppilaat kokivat suomen kielestä aiheutuneet ongelmat pahimmiksi koulunkäyntiin liittyviksi haitoiksi. Samansuuntaisia tuloksia on saatu useista maahanmuuttajia käsittelevistä tutkimuksista.

Opettajien monikulttuuriseen kompetenssiin sisältyvät kulttuuriset taidot, pedagogiset taidot sekä monikulttuurisuuteen liittyvät kokemukset ja asenteet. Jokikokko (2002), Talib (2005) ja Soilimo (2006) ovat tutkimuksissaan käsitelleet opettajan monikulttuurista kompetenssia. Soilimon (2006) Turussa tekemän tutkimuksen mukaan maahanmuuttajataustaiset opiskelijat toivat monia muutoksia opettajan työhön. Opettajat viihtyivät työssään hyvin huolimatta siitä, että työ koettiin rasittavaksi ja haasteelliseksi. He pitivät monikulttuurisuuteen liittyviä valmiuksiaan riittämättöminä. Opettajien maahanmuuttajaoppilaisiin kohdistuneet aiemmat positiiviset tai negatiiviset asenteet vahvistuivat. Keskeisimmät monikulttuurisuuteen liittyvät ongelmat opettajan työssä aiheutuivat oppilaiden puutteellisesta suomen kielen taidosta.

Perinteisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoala on ollut hyvin vetovoimainen eikä koulutukseen tulijoista ole ollut puutetta, mutta uudessa työmarkkinatilanteessa terveydenhuolto joutuu kilpailemaan pienenevistä ikäluokista muiden alojen kanssa. Tulevaisuudessa maahanmuuttajat ovat merkittävä työvoimareservi. (Koskinen 2010.) Hallituksen vuonna 2006 julkaiseman maahanmuuttopoliittisen ohjelman perimmäisenä tavoitteena on tukea Suomen kansainvälistymistä, parantaa kansainvälistä kilpailukykyä ja vastata työvoiman ja koko väestön ikääntymisestä aiheutuviin haasteisiin. (Työhallinto 2006.)

Tutkijan kiinnostus tutkimuksen näkökulmaan liittyy ilmiön tarkastelun ajankohtaisuuteen ja tarpeellisuuteen tulevaisuudessa maahanmuuttajien määrän kasvaessa.

2 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa.

Tutkimustehtävänä on:

Millaisia kokemuksia maahanmuuttajaopiskelijoilla on opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi?

3 AINEISTON KERUU JA ANALYYSI

3.1 Tutkimuksen metodiset lähtökohdat

Tässä tutkimuksessa metodisena lähtökohtana on laadullinen tutkimus. Tutkittava ilmiö, tutkimusongelma sekä aikaisemman tiedon määrä ja laatu määräävät lähestymistavan ja käytettävät menetelmät tutkimuksessa (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, Kylmä & Juvakka 2007). Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa tai teoriaa, ja sitä käytetään silloin, kun tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä on vähän tai ei ollenkaan aikaisempaa tutkimustietoa. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisuus osallistuneiden näkökulmasta. (Eskola & Suoranta 2005, Kylmä & Juvakka 2007.)

Laadullisen tutkimusotteen käyttäminen on tässä tutkimuksessa perusteltua, koska sen avulla on mahdollista saada uutta tietoa maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kokemuksista opiskelusta hoitotyön koulutusohjelmassa. Maahanmuuttajataustaisten sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemuksista on saatavilla vain vähän aikaisempaa suomalaista hoitotieteellistä tietoa.

3.2 Tutkimuksen osallistujat

Tutkimuslupa tutkimukselle saatiin keväällä 2010. Tutkimukseen osallistujat valittiin tarkoituksenmukaisuuden periaatteella. Osallistumisen valintakriteerinä oli sairaanhoitaja- tai terveydenhoitajaopiskelija, joka oli taustaltaan maahanmuuttaja. Valintakriteerinä pidettiin vähintään vuoden opiskelua hoitotyön koulutusohjelmassa. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto tulee kerätä sieltä, missä tutkimuksen kohteena oleva ilmiö esiintyy ja tutkittavilla on omakohtaisia kokemuksia. Myös vapaaehtoisuus ja kyky ilmaista itseään ovat valintakriteereinä. (Åsted-Kurki & Nieminen 1997, Nieminen 1998.)

Tutkimuksen toteuttamisesta lähetettiin sähköpostitse tutkimustiedote (Liite 2) kriteerit täyttävälle opiskelijoille. Sähköpostin välityksellä lähetetyn tutkimustiedotteen kautta ilmoittautui vapaaehtoisesti 12 henkilöä. Lopullinen osallistujajoukko oli kymmenen opiskelijaa (n= 10), joista

kaikki olivat naisia. Tutkimuksen tarkoitus määrittää osallistujamäärän kokoa, joten tiedon syvyys ja kulttuurin ymmärtäminen voivat olla osallistujien valinnassa keskeinen peruste (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009).

3.3 Tutkimusaineiston hankinta

Tässä tutkimuksessa aineiston hankintamenetelmäksi valittiin avoin haastattelu. Se sopii parhaiten sellaisiin tutkimusaiheisiin, joita on tutkittu niukasti. Avoimen haastattelun aiheena on tutkittava ilmiö. Haastattelijan tehtävänä on pysyä haastattelun aiheessa ja antaa tilanteen kehittyä haastateltavan kertomuksen varaan (Kylmä & Juvakka 2007, Hirsjärvi & Hurme 2009.) Liitteessä 4 esitetään käytetyn avoimen haastattelun runko.

Tässä tutkimuksessa haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina toukokuusta kesäkuuhun 2010. Haastatteluajankohdat sovittiin tutkimukseen osallistuvien kanssa puhelimitse tai sähköpostilla. Haastateltaville lähetettiin tutkimustiedote (Liite 2) ja suostumuslomake (Liite 3) sähköpostilla liitetiedostoina. Tutkimustiedotteesta ilmenivät tutkimuksen tarkoitus ja tavoite, tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen tekijä. Siinä kerrottiin haastatteluajan pituus, nauhoittamisen tarve ja tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus. Tiedotteesta kävi ilmi, ettei tutkimukseen osallistuminen tai osallistumatta jättäminen vaikuta millään tavalla opiskelijan saamaan opetukseen tai ohjaukseen. Siitä ilmeni myös, ettei tutkimukseen osallistuneiden henkilöllisyys tule julki tutkimusraportissa ja että tallennettu sekä kirjoitettu aineisto tuhotaan asianmukaisesti tutkimuksen valmistuttua. Haastatteluajankohdan yhteydessä osa tutkittavista halusi lisätietoa tutkimuksesta ja allekirjoitti suostumislomakkeen siinä yhteydessä.

Haastattelujen aluksi tutkimukseen osallistuvilta kysyttiin vielä, ovatko he suostuvaisia osallistumaan tutkimukseen ja haastattelun nauhoittamiseen. Haastattelun aluksi käytiin läpi tutkimuksen tarkoitus ja tavoite sekä kerrottiin osallistujille mahdollisuudesta keskeyttää osallistumisensa missä vaiheessa tahansa tutkimusta niin halutessaan.

Haastattelutilanne pyrittiin luomaan rauhalliseksi, turvalliseksi ja luottamukselliseksi. Haastattelut toteutettiin opiskelijoiden oppilaitoksessa rauhallisessa neuvottelutilassa. Haastattelut nauhoitettiin digitaaliselle sanelukoneelle, minkä jälkeen ne siirrettiin tietokoneelle. Haastattelut kestivät 80–120

minuuttia. Niiden keskimääräinen pituus oli 90 minuuttia. Haastatteluiden äänitulos oli hyvä kaikissa nauhoituksissa. Tutkimuspäiväkirjan pitäminen haastattelutilanteista helpotti haastateltavan ja haastattelutilanteen mieleen palauttamista analyysivaiheessa. Haastattelut litteroitiin mahdollisimman pian haastattelun jälkeen. Tässä tutkimuksessa ulkopuolinen henkilö kirjoitti tutkimusaineiston tekstiksi. Tutkimuksen tekijä tarkisti haastattelunauhut ja tekstin yhdenmukaisuuden ennen aineiston analyysia. (Kylmä & Juvakka 2007.)

3.4 Tutkimusaineiston analyysi

Tässä tutkimuksessa ulkopuolinen henkilö kirjoitti haastattelut sanatarkasti tekstiksi tekstinkäsittelyohjelmalla. Tutkimuksessa aineisto analysoitiin sisällönanalyysimenetelmällä. Sisällönanalyysi on aineistojen perusanalyysimenetelmä, jonka avulla on mahdollista analysoida erilaisia aineistoja ja samalla kuvata niitä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.)

Tutkimuksessa käytettiin induktiivista lähtökohtaa. Induktiivisessa sisällönanalyysissa luokitellaan sanoja niiden teoreettisen merkityksen perusteella. Se perustuu induktiiviseen päättelyyn, jota tutkimuksen ongelmanasettelu ohjaa. Induktiivista lähtökohtaa on aiheellista käyttää, jos asiasta ei juuri tiedetä tai aikaisempi tieto on hajanaista. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, Elo & Kyngäs 2008.)

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi etenee yleiskuvan hahmottamisen, pelkistämisen, ryhmittelyn ja aineiston abstrahoinnin mukaan vaiheittain (Kylmä & Juvakka 2007).

3.4.1 Aineiston kokonaiskuvan hahmottaminen

Tutkimuksen aineisto koostui haastatteluista. Haastatteluaineistosta luotiin kokonaiskuva haastattelutilanteen, nauhojen kuuntelun ja litterointivaiheen yhteydessä sekä tutkimuspäiväkirjaa kirjoitettaessa. Haastattelun kokonaisuuden hahmottaminen mahdollistaa aineiston yksityiskohtaisemman analyysin (Kylmä & Juvakka 2007).

Haastateltavat käyttivät omaa puhekieltään ja mukana oli täytesanoja. Litteroitu teksti tarkistettiin huolella, ettei mitään informaatiota olisi hävinnyt. Äänitiedostojen laatu oli nauhoituksissa hyvä, mutta ajoittain haastateltavien puhetta oli vaikea ymmärtää. Haastatteliija teki tarkentavia kysymyksiä haastateltaville puheen ja asioiden ymmärtämiseksi.

3.4.2 Yksityiskohtainen analyysi ja aineiston pelkistäminen

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aineistoa tutkitaan mahdollisimman avoimin kysymyksin ja selvitetään, mitä aineisto kertoo tutkittavasta ilmiöstä. Analyysissä aineistosta pyritään tunnistamaan tutkittavaa ilmiötä kuvaavia tekstin osia. (Kylmä & Juvakka 2007.) Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata ja selvittää maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi. Tutkimuksen tehtävänä oli kuvata: *Millaisia kokemuksia maahanmuuttajaopiskelijoilla on opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi?* Vastaukset näihin kysymyksiin olivat tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävien kannalta oleellisia alkuperäisiä ilmauksia (Kylmä & Juvakka 2007)

Tutkimuksessa alkuperäisilmaisut ovat pohjana pelkistämislle. Tulosten raportoinnissa esitetään merkityksellisiä ilmaisuja esimerkiksi haastatteluaineistosta ja analyttisten päätelmien oikeuttamiseksi. Tästä asiasta informoidaan myös haastateltavia. (Kylmä & Juvakka 2007.)

Tutkimuksessa pelkistettiin merkitykselliset ilmaisut niin, ettei alkuperäinen informaatio päässyt katomaan (Taulukko 1.) Aineiston pelkistämisyvaiheessa ja ryhmittelyvaiheessa oli jo mukana aineiston abstrahointia. Sisällönanalyysin kolmosvaihe asettuikin limittäin edellisten vaiheiden kanssa. (Kylmä & Juvakka 2007.)

Tässä tutkimuksessa aineistosta nousseet, tutkittavaa ilmiötä kuvaavat merkitykselliset ilmaisut kursivoitiin ja lihavoitiin. Merkitykselliset ilmaisut siirrettiin erilliseen tiedostoon. Valittujen ilmausten perään merkittiin koodi, mistä haastattelusta ote oli peräisin. Nämä aineistosta valitut merkitykselliset ilmaisut olivat pelkistämisen lähtökohta. Pelkistysten yhteyden säilyminen alkuperäisaineistoon varmistettiin käyttämällä samaa koodausta kuin merkityksellisissä ilmaisuissa. Pelkistettyjä ilmaisuja syntyi 1 700. Aineiston runsaus ja sen hallinta pelkistämisyvaiheessa asettivat

suuria vaatimuksia kokemattomalle tutkijalle. Alkuperäiseen aineistoon palattiin useaan kertaan, ettei informaatiota olisi hävinnyt pelkistämisen vaiheessa.

TAULUKKO 1. Esimerkki pelkistyksestä

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistys
"...oon edennyt opinnoissa ihan hyvin..."	edennyt opinnoissa hyvin
"...olen mennyt massa mukana..."	kulkenut ryhmän mukana
"...tapa opiskella ei ole ollut hakusessa..."	osaa opiskella
"... alkuun ei ollut itsellä tietokonetta mikä teki opiskelusta hankalaa..."	tietokoneen puuttuminen alkuun vaikeutti opiskelua

3.4.3 Aineiston ryhmittely ja abstrahointi

Tutkimuksen analyysissä edettiin pelkistysten ryhmittelyyn. Apuna käytettiin ryhmittelyä, jossa positiiviset ja negatiiviset ilmaisut laitettiin omiin ryhmiinsä runsaan aineiston hallinnan helpottamiseksi. Aineiston ryhmittelyssä etsittiin pelkistetyistä ilmauksista samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä ja yhdisteltiin yhteenkuuluvat omiksi ryhmikseen. (Kylmä & Juvakka 2007, Tuomi & Sarajärvi 2009.)

Tässä tutkimuksessa samaa tarkoittavat ilmaisut koottiin samaan alaluokkaan ja luokka nimettiin sisältöä kuvaavalla nimellä. (Taulukko 2.) Luokat pyrittiin muodostamaan toisiaan poissulkeviksi. Ryhmittelyssä pyrittiin huomioimaan tulosten informaatioarvon säilyminen tutkimusaineistoa, alkuperäisiä ilmaisuja ja pelkistettyjä ilmauksia vertailemalla (Kylmä & Juvakka 2007).

TAULUKKO 2. Esimerkki alaluokkien muodostamisesta

Pelkistys	Alaluokka
vapaus tai mahdollisuus itse suunnitella opintojen etenemistä itse suunnitella tahtia edetä rauhallisessa tahdissa	mahdollisuus vaikuttaa opiskelun tahtiin

Ryhmittelyn ja abstrahoinnin avulla pyritään muodostamaan synteesi, joka tuottaa vastauksen tutkimuskysymyksiin. Vähittäisen pelkistämisen, ryhmittelyn ja abstrahoinnin avulla rakennettu synteesi antaa vastuksen tutkimuksen tarkoitukseen ja tehtäviin (Kylmä & Juvakka 2007).

Tässä tutkimuksessa abstrahointivaiheessa muodostettiin tutkimuksen ala- ja yläluokkia. Muodostetut yläluokat nimettiin sisältöä kuvaavilla käsitteillä. (Taulukko 3.) Ryhmittelyn ja abstrahoinnin avulla muodostettiin synteesi, joka tuotti vastuksen tutkimuskysymykseen.

TAULUKKO 3. Esimerkki yläluokkien muodostamisesta

Alaluokka	Yläluokka
mahdollisuus vaikuttaa opiskelun tahtiin koulua ei päivittäin pysynyt ryhmän tahdissa	SOPIVA OPISKELUTAHTI

Tuloksia ryhdyttiin kirjoittamaan, kun pelkistykset oli luokiteltu. Luokittelun yhteydessä havaittiin, että aineistosta löytyi kaksi pääulottuvuutta eli opiskelua tukevat tekijät ja opiskelua vaikeuttavat tekijät. Aineiston luokittelun yhteydessä havaittiin, että pääulottuvuuksiin liittyi kolme muuta ulottuvuutta. Oppimisen kautta tapahtunut kehitys oli seuraus opiskelua tukevista tekijöistä. Vaikeuttavien tekijöiden seuraukset ja näiden tekijöiden estäminen ja hoitaminen liittyivät

opiskelua vaikeuttaviin tekijöihin. Tulosten raportoinnissa pyrittiin näiden ulottuvuuksien kautta tulosten esittämisen selkeyteen ja informaation lisääntymiseen. Raporttia kirjoittaessa tarkistettiin muutamien pelkistysten oikeaa paikka luokittelussa. Pelkistys haettiin uudelleen alkuperäisaineistosta sen tarkoituksen varmistamiseksi. Myös luokituksia tarkistettiin ja muutama alaluokista yhdistettiin toiseen yläluokkaan. (Kylmä & Juvakka 2007.)

4 TUTKIMUSTULOKSET

4.1 Taustatiedot

Tutkimusaineistona olivat kymmenen (n = 10) maahanmuuttajataustaisen opiskelijan kokemukset opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa. Tutkimukseen osallistui kuusi sairaanhoitajaopiskelijaa ja neljä terveydenhoitajaopiskelijaa. Haastateltavien keski-ikä oli 24 vuotta. Tutkimukseen osallistui pääosin somalialaistaustaisia opiskelijoita, mutta mukana oli opiskelijoita myös Kiinasta, Amerikasta ja Venäjältä. Kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat syntyneet kotimaassaan. Haastateltavien ryhmä koostui eri vaiheen opiskelijoista, suurin osa oli kolmannen kauden opiskelijoita. Kaksi tutkimukseen osallistunutta opiskelijaa oli valmistumassa haastattelujen ajankohtana.

4.2 Opiskelua tukevat tekijät

Opiskelijat kuvasivat kertomuksissaan kokemuksia, jotka liittyivät opiskelua tukeviin tekijöihin. Tämän tutkimuksen perusteella opiskelua tukeviin tekijöihin kuuluivat **sopiva opiskelutahti, koulutuksen hyvä sisällöllinen anti, tukijärjestelmien toimivuus, opiskelijan myönteinen asenne, koulutuksen laadukkaat menetelmät, hyvä suhde opettajaan ja hyvä suhde ryhmään.** (Taulukko 4)

Sopiva opiskelutahti sisälsi mahdollisuuden vaikuttaa opiskelun tahtiin. Opiskelutahti oli mahdollista suunnitella yksilöllisistä tarpeista lähtien. Opiskelija saattoi omien tarpeidensa mukaan edetä rauhallisesti. ”... voi edetä rauhallisesti ihan miten itse haluaa...” Lähiopetuksettomat päivät koettiin opiskelutahtia helpottaviksi, ja ne toivat vapautta opintoihin. Ryhmän tahdissa pysyminen koettiin tärkeäksi opiskelua tukevaksi tekijäksi, ja toisaalta ryhmän tahdissa pysyminen kuvasi sopivaa opiskelutahtia.

Koulutuksen hyvä sisällöllinen anti sisälsi koulutuksen sisältöjen merkityksen ja koulutuksen hyödyllisyyden. Koulutuksen sisältöjen merkityksellisyys koettiin opiskelua tukevaksi tekijäksi.

Opiskelijat kuvasivat erityisesti esimerkiksi anatomian opetuksen tärkeänä hoitajan ammattia ajatellen. Koulutuksen hyödyllisyys opiskelua tukevana tekijänä sisälsi koulutuksen arvostuksen merkityksen omassa kulttuurissa. Koulutus mahdollisti myös työllistymisen alalle. ”...*Tän koulutuksen jälkeen voin saada työtä ja kaikkea...*” Koulutus antoi hyvän teoriapohjan tulevaa ammattia varten. Koulutuksessa opitut vuorovaikutustaidot ja monikulttuurisuuden taidot kuvattiin tärkeiksi osaamisen alueiksi alan työtä ajatellen.

Tukijärjestelmien toimivuus koostui sosiaalisesta tuesta, opiskelun hyvistä järjestelyistä ja opettajan ohjaavasta toiminnasta. Sosiaaliseen tukeen liittyi sisaruksilta ja perheeltä saatu tuki. Opiskelun hyvät järjestelyt koettiin oppimista tukeviksi tekijöiksi. Näistä keskeisiksi esimerkkeiksi nousivat kertomuksista hyvien kirjallisten ohjeiden merkitys, erilaiset mahdollisuudet tenttien suorituksiin, ruotsin kielen vapautus, materiaalin merkitys ja mahdollisuus tietokoneen käyttöön koulussa. ”...*ilman ruotsin vapautusta en olisi saanut millään opintoja suoritettua...*”, ”...*kotitentit on hyviä... saa käyttää aikaa, materiaalia mikä on hyvä..*” Opettajan ohjaava toiminta erilaisissa tilanteissa kuvattiin oppimista tukevana tekijänä.

Opiskelijan myönteinen asenne koostui omasta asenteesta ja opiskelutaitojen kehittymisestä. Oman asenteen merkitys kuvattiin rohkeutena ja vastuullisuutena motivaation ja aktiivisuuden kautta oppimista tukevana tekijänä. ”...*kyllä sitä sit pärjää kunhan vaan on rohkee ja tekee...*” Opiskelutaitojen kehittyminen kuvattiin atk-taitojen ja verkkoympäristöjen hallinnan paranemisen kautta oppimista tukevana tekijänä. Aikataulutuksen hallinta koettiin merkitykselliseksi opiskelua tukevaksi tekijäksi.

Koulutuksen laadukkaat menetelmät koostuivat opetuksen hyvästä laadusta, opettajan kannustavasta toiminnasta ja lähikontaktien määrästä opetuksessa. Opetuksen hyvä laatu koettiin opiskelua tukevaksi tekijäksi. Hyvä laatu koostui hyvästä opetuksesta ja merkityksellisistä oppiaineista alalle vaadittavien taitojen kehittämiseksi. Erityisesti työpajaopetusta ja harjoitteluja pidetään tärkeinä. Opetuksen hyvään laatuun liittyi kurssin tasapainoinen toteuttaminen aikatauluineen ja tehtävineen. Opettajan kannustava toiminta opetuksessa muodostui opiskelua tukevaksi tekijäksi. Opiskelijat kuvasivat positiivisen palautteen ja huolenpidon kannustavina tapoina. Lähiopetuksen määrän lisääminen opetukseen koettiin opiskelua tukevaksi tekijäksi. ”...*lähiopetuksen määrän lisääminen auttaisi tentistä selviämisessä...*”

Hyvän suhteen opettajaan koettiin syntyvän ohjauksen saatavuudesta, henkisen tuen, konkreettisen tuen, lähestyttävyyden ja seurannan kautta. Hyvän suhteen opettajaan kuvattiin muodostuvan ohjauksen saatavuuden kautta erilaisissa opiskeluun liittyvissä tilanteissa. Hyvä suhde liittyi kokemukseen henkisen tuen saannista esimerkiksi opiskeluun liittyvissä vaikeuksissa. Konkreettisen tuen kuvattiin liittyvän apuun tehtävissä ja ohjeissa. Hyvä suhde syntyi voimakkaasti siitä, että opettaja oli helposti lähestyttävä. Opettajan seuranta opiskelijan asioista loi tunteen hyvästä suhteesta hänen kanssaan. ”... *tuntu hyvältä kun opettaja sano et he sul puuttuu tää pikku juttu ... hoidetaan se nyt pois...*” Hyvä suhde opettajaan nousi yhdeksi merkitykselliseksi opiskelua tukevaksi tekijäksi.

Hyvä suhde ryhmään koettiin tärkeäksi opiskelua tukevaksi tekijäksi. Se sisälsi konkreettisen tuen, ryhmähengen, ryhmän toimivuuden ja oman aktiivisen toiminnan sekä henkisen tuen. Hyvä suhde ryhmään näkyi konkreettisena tukena tehtävissä, harjoittelupaikkojen haussa sekä epäselvien asioiden selkiintymisessä. Se näkyi myös hyvänä ryhmähenkenä, jolloin kaikilla oli kiva olla ja syntyi kiinteitä ystävyysuhteita. Ryhmän toimivuus tuli esille erityisesti ryhmätöissä ja niiden sujuvuudessa. Hyvä suhde ryhmään muodostui myös oman aktiivisen toiminnan kautta. Henkinen tuki liittyi kokemukseen ryhmästä saadusta tuesta ja avusta, mikä edisti jaksamista ja ryhmässä pysymistä. ”...*kaveriporukka asiat avautuu ja ne on sellanen voimavara tähän... kavereiden kanssa keskustellaan hirveästi...*”, ”...*olisin tippunut jos mulla ei ois näitä kavereita...*”

TAULUKKO 4. Opiskelua tukevat tekijät opiskelijoiden kuvaamana

Yläluokka	Alaluokka
sopiva opiskelutahti	mahdollisuus vaikuttaa opiskelun tahtiin lähiopetuksettomat päivät pysynyt ryhmän tahdissa
koulutuksen hyvä sisällöllinen anti	koulutuksen sisältöjen merkitys koulutuksen sisältöjen hyödyllisyys
tukijärjestelmien toimivuus	sosiaalinen tuki opiskelun hyvät järjestelyt opettajan ohjaava toiminta
opiskelijan myönteinen asenne	oma asenne opiskelutaitojen kehittyminen

koulutuksen laadukkaat menetelmät	opetuksen hyvä laatu / työpajat opettajan kannustava toiminta opetuksessa lähikontaktit
hyvä suhde opettajaan	ohjauksen saatavuus henkinen tuki konkreettinen tuki lähestyttävyys seuranta
hyvä suhde ryhmään	konkreettinen tuki opiskeluun ryhmähenki toimiva ryhmä oma aktiivinen toiminta henkinen tuki

4.3 Oppimisen kautta tapahtunut kehitys

Tutkimuksen perusteella oppimisen kautta tapahtunut kehitys sisälsi **ammattiin vaadittavien taitojen, opiskelunvalmiuksien ja itseohjautuvuuden kehittymisen sekä henkilökohtaisen kasvun.** (Taulukko 5)

Ammattiin vaadittavien taitojen kehittyminen sisälsi vuorovaikutustaitojen, kädentaitojen, kohtaamisen taitojen ja kielitaidon kehittymisen. Vuorovaikutustaitojen kehittyminen kuvattiin prosessinomaiseksi oppimiseksi erilaisissa tilanteissa, tehtävissä ja opintojaksoilla. Vuorovaikutustaidot kuvattiin tärkeänä osana ammatin vaateita, ja kehittyminen tapahtui oppimiseen liittyvissä vuorovaikutustilanteissa esimerkiksi työharjoitteluissa. Kädentaitojen kehittyminen oli merkittävä oppimisen kautta tapahtunut prosessi. Opiskelijat kuvasivat kädentaitojen kehittymistä tapahtuvan erityisesti työpajoissa erilaisissa oppimistilanteissa ja työharjoitteluissa. ”...*työpajoissa oppi pistää ja tekee kaikkea...*” Kohtaamisen taitojen kehittyminen liitettiin työharjoitteluun ja siellä tapahtuviin oppimistilanteisiin. Ammattiin vaadittava suomen kielen taito kehittyi erityisesti kirjallisten tehtävien ja työharjoitteluiden kautta.

Opiskelunvalmiuksien kehittyminen sisälsi kirjoittamisen, atk:n ja tehtävien tekemisen taidon. Kirjoittamisen taidon kehittyminen oli merkittävä oppimisen kautta tapahtunut kehitys.

Kirjoittamisen taidon kehittyminen koettiin alkuvaiheen tärkeimmäksi oppimisprosessiksi, jonka merkitys korostui opinnäytetyön vaiheessa. Atk-taitojen kehittyminen kuvattiin opiskeluun liittyvien valmiuksien kehittymisenä. Atk-taitojen oppiminen ja kehittyminen liitettiin tärkeäksi osaksi ammattikorkeakoulussa opiskelua ja opinnoista selviytymistä. Verkkoympäristöjen hallintaan liittyi tiedonsaannin ja yhteydenpidon näkökulma. Opiskelijoiden kertomusten mukaan ammattikorkeakouluopiskelussa korostui erilaisten kirjallisten tehtävien tekemien. Kirjallisten tehtävien tekeminen ja niistä selviytyminen olivat yksi oppimisen kautta tapahtuneista näkyvistä kehityksistä. Kirjallisten tehtävien tekemiseen liittyi erilaisia asioita, joita opiskelijat kuvasivat oppimisen kautta tapahtuvana prosessina, kuten aikatauluttaminen, tehtävän ymmärtäminen sekä kirjallisten ohjeiden noudattaminen. ”...tehtävät meni hyvin kunhan oppi aloittaa tekee ne ajoissa...”

Itseohjautuvuuden lisääntyminen sisälsi kyvyn selvittää asioita ja oman aktiivisuuden. Oppimisen prosessina kehittyi kyky selvittää erilaisia asioita ja ottaa epäselvistä asioista selkoa. Itseohjautuvuuden lisääntyminen tästä näkökulmasta oli merkityksellinen oppimisen kautta tapahtunut kehitys opintojen edistymiseksi. Oman aktiivisuuden kehittyminen lisäsi huomattavasti kykyä itseohjautuvuuteen. ”...piti oppia olee vaan aktiivisempi.. ni sit ne asiat lähti selvi...”

Henkilökohtainen kasvu sisälsi itsensä tuntemisen, elämänhallinnan ja sopeutumisen. Itsensä tunteminen vahvuuksineen ja heikkouksineen kuvattiin tärkeänä oppimisen kautta tapahtuneena prosessina. Opiskelijat kuvasivat heikkouksien ja vahvuuksien tiedostamisen merkityksen opiskelussa. ”...On helpompaa kun tunnistaa omat vahvuudet ja heikkoudet ja pystyy kehittämään niitä heikkoja puolia...” Elämänhallinta nousi yhdeksi henkilökohtaisen kasvun osaksi. Elämänhallinnan kuvattiin liittyvän koulun ja henkilökohtaisen elämän sovittamiseen. Opiskelijat kuvasivat omaan kulttuuriinsa liittyviä tärkeitä arvoja, kuten perheen perustamisen merkityksen korostumista opiskeluaikana. Sopeutuminen liittyi henkilökohtaiseen kasvuun. Sopeutuminen opiskeluun liittyviin ja työharjoitteluissa esiin tuleviin asioihin oli näkyvä oppimisen kautta tapahtunut henkilökohtainen kasvu. Opiskelijat kuvasivat sopeutumista pukeutumiseen tai ennakkoluuloihin maahanmuuttajaa kohtaan. ”...pukeutumiseen on joutunut tekee kompromisseja... huvia on vaihdettu hattuihin... niis kyl selvi...”

TAULUKKO 5. Oppimisen kautta tapahtunut kehitys

Yläluokka	Alaluokka
ammattiin vaadittavien taitojen kehittyminen	vuorovaikutustaidot kädentaidot kohtaamisen taito kielitaito
opiskeluvalmiuksien kehittyminen	kirjoittamisen taito atk-taito tehtävien tekemisen taito ryhmätyöskentelytaidot aikatauluttamisen taito
itseohjautuvuuden kehittyminen	kyky selvittää asioita oma aktiivisuus
henkilökohtainen kasvu	itsensä tunteminen (vahvuudet ja heikkoudet) elämäntilanteen hallinta sopeutuminen

4.4 Opiskelua vaikeuttavat tekijät

Opiskelijat kuvasivat kertomuksissaan opiskelua vaikeuttavia tekijöitä. Niitä olivat **oppimista tukematon tahti, koulutuksen liittyvät pettymykset, tukijärjestelmien toimimattomuus, opiskelijaan liittyvät oppimista estävät tekijät, oppimista tukemattomat menetelmät, huono suhde opettajaan ja huono suhde ryhmään** (Taulukko 6).

Oppimista tukematon tahti sisälsi liian nopean tahdin, ryhmän tahdistuamisen, asioiden kasaantumisen, liiallisen vapauden ja kiireen. Liian nopea opiskelutahti kuvattiin opiskelua vaikeuttavana tekijänä. Opiskelijat kuvasivat nopeatahtisuutta opetuksessa asioiden käsittelyyn käytetyn ajan suhteen sekä tehtävien kasaantumisena. Ryhmän tahdistuaminen kuvasti opiskelijoiden mukaan liian nopeatahtista opiskelua samoin kuin asioiden kasaantuminen. Asioiden kasaantumista kuvattiin kertomuksissa eri kursseille suoritettavien tehtävien palautusten päällekkäisestä ajankohdasta johtuvana. Liiallinen vapaus kuvattiin kertomuksissa opiskelua vaikeuttavana tekijänä opiskelutahdin näkökulmasta. Opiskelijat kertoivat liiallisen vapauden vaikuttavan opiskelutahdin hallintaan. Liiallinen vapaus liittyi itsenäisen opiskelun määrään. Liian suureen itsenäisen opiskelun määrään liittyi opiskelua vaikeuttavia tekijöitä, kuten aikataulutuksen ongelmat. Itsenäiseen työhön varattu aika saatettiin käyttää ansiotyön tekemiseen eikä kirjallisiin töihin ”...teen paljon muuta siksi kalenteri ihan täynnä.. ei tuu tehty niitä tehtäviä...” Kiire koettiin yhdeksi opiskelua vaikeuttavaksi tekijäksi. Useiden kertomusten mukaan kiire tunnilla hidasti oppimista. Kirjoittaminen ja kuunteleminen samaan aikaan tuottivat vaikeuksia useiden opiskelijoiden oppimiselle. Kiirettä kuvattiin asioiden käsittelyn pinnallisuutena tunneilla tai opettajan toimintana opetustilanteessa.

Koulutukseen liittyvät pettymykset sisälsivät koulusysteemin epäselvyyden, maahanmuuttajien huomioimattomuuden, vastoinkäymiset, selviytymisen korostuksen ja koetun yksinäisyyden tunteen. Koulusysteemin epäselvyys kuvattiin varsinkin alkuvaiheen opiskeluun liittyvänä vaikeutena. Koulusysteemin epäselvyyttä kuvattiin odotusten ja todellisuuden välisinä ristiriitoina. Koulutuksesta saatu kuva ei vastannut todellisuutta. Maahanmuuttajia ei huomioitu koulutuksen aikana erityisesti, ja tämä lisäsi koulutukseen liittyvää pettymyksen tunnetta. Opiskelijoiden kokemuksista tuli ilmi, ettei maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita huomioitu mitenkään erityisesti

koulutuksen aikana, vaikka siihen oli ollut tarvetta. Opiskelijoiden kertomusten mukaan vastoinkäymiset vaikeuttivat opiskelua esimerkiksi ammattia edistävissä harjoitteluissa. Harjoittelut jäivät pinnallisiksi oppimiskokemuksiksi, jos niissä ei ollut nimettyä ohjaajaa tai ohjaaja ei ollut ohjauksesta kiinnostunut. Koulutukseen liittyvää pettymystä kuvattiin selviytymisen kautta. Opiskelijat kuvasivat koulutuksen olevan selviytymistä erilaisista pettymyksiin liittyvistä tilanteista. Koettu yksinäisyyden tunne kuului vahvasti koulutukseen liittyviin pettymyksiin. Yksinäisyyden tunne syntyi esimerkiksi ulkopuolisuuden kokemuksesta olemalla ainoana maahanmuuttajana koulutuksessa tai ryhmässä. ”...oon ainut maahanmuuttaja... ryhmästä erottuminen on tehnyt must ulkopuolisen ...”

Tukijärjestelmien toimimattomuus koostui sosiaalisen tuen puutteesta, ohjauksen puutteesta, opiskelun huonoista järjestelyistä, tietokoneesta ja aikatauluun liittyvistä asioista. Sosiaalisen tuen puute liittyi vahvasti koettuun yksinäisyyteen ryhmässä ja omaan taustaan. Opiskelijat toivat esille, ettei heillä ollut vanhempien mallia kouluttautumiseen eikä siten mahdollisuutta peilata omaa opiskeluaan heidän kokemuksiinsa ja saada näin konkreettista tukea omaan opiskeluunsa. Ohjauksen puutetta kritisoitiin useissa kertomuksissa. Ohjausta ei koettu saatavan tarpeeksi opintojen aikana. Ohjauksen puute liitettiin esimerkiksi kirjallisiin töihin tai opinnäytteeseen. ”... koko vuoden joutunut tekee opinnäytettä.. yksin joutunut korjaamaan sitä, ohjausta on vaikea saada...” Opiskelun huonot järjestelyt liittyivät opiskelijoiden mielestä opiskelua vaikeuttaviin tekijöihin. Opiskelijoiden kertomuksista nousivat kiireinen aikataulu, kirjallisten tehtävien runsaus, huonosti ohjeistetut tehtävät, materiaalien vaikea saaminen ja tukiopetuksen mahdollisuuden puute. Opintokokonaisuuksien laajuudet koettiin koulutuksessa pääsääntöisesti liian isoiksi kokonaisuuksiksi hallita. Tietokoneen puuttuminen itseltä tai koulun koneiden varattuna oleminen vaikeutti oppimista. Tietokoneen hallinta ja omistaminen olivat välttämättömiä opintojen sujumisessa. Tietokonetta piti oppia käyttämään jatkuvasti eri yhteyksissä, erityisesti osana tiedonhakua. Tietokoneen avulla tehtyä tiedonhakua ja sen oppimisen tärkeyttä tuotiin esille monissa kertomuksissa. Aikatauluttamiseen liittyvät vaikeudet kuvattiin kertomuksissa opiskelua estäviksi tekijöiksi. Opiskelijat kuvasivat kertomuksissa opiskelun aikatauluttamiseen liittyviä haasteita. Päivyrin käytön opettelu korostui välttämättömänä tapana hallita opiskelun aikataulua. Aikataulujen suunnitteleminen oli opiskelijan vastuulla, ja tunteista piti ottaa itse selvää.

Opiskelijaan liittyvät oppimista estävät tekijät koostuivat oppimisvaikeuksista, omasta asenteesta ja tietämättömydestä. Oppimisvaikeudet kuvattiin merkittäviksi oppimista estäviksi

tekijöiksi. Oppimisvaikeudet liittyivät kieleen, matemaattisiin aineisiin ja tietotekniikan oppimiseen. Matemaattiset vaikeudet liittyivät kiinteästi lääkelaskuista selviytymiseen. Kielelliset vaikeudet liittyivät kirjallisiin töihin ja esseisiin sekä lukemiseen. Haastateltavien mielestä oli usein vaikeaa ymmärtää tehtävänantoja ja toimia niiden mukaan. Omaa asennetta kuvattiin suhtautumisena oppimiseen. Opiskelijat kuvasivat, että motivoitumaton asenne tai taustalle jääminen ryhmässä esti oppimista. Tietämättömyys koettiin kertomusten mukaan oppimista estäväksi tekijäksi. Tietämättömyys liittyi tiedonsaantiin esimerkiksi poissaolon tai ryhmään kuulumattomuuden takia.

Oppimista tukemattomat menetelmät sisälsivät opetuksen huonon laadun, lähikontaktin vähyyden, tilat, ryhmäkoon sekä tiedottamiseen ja tutorointiin liittyvät asiat, jotka vaikeuttivat opiskelua. Opetuksen huonoa laatua kuvattiin opetuksen aikaisena kiireenä. Teoriatunneilla asioita käsiteltiin liian nopeasti ja isoja kokonaisuuksia piti sisäistää lyhyessä ajassa. Opettaja ei ehtinyt selittämään opettamiaan asioita tunnilla. Asioiden kertaamiseen ei myöskään löytynyt aikaa, vaikka se olisi ollut tärkeää asioiden oppimisen kannalta. Opettajat puhuivat asioista liian vaikeasti, liian nopeasti tai diojen päälle, ja tämä vaikeutti asioiden ymmärtämistä ja oppimista. Opetuksen huonoon laatuun liitettiin liian korkea vaatimustaso ja laajat tehtäväkokonaisuudet sekä opintoihin liittyvät epäselvyydet. Lähikontaktien vähyys tuli usein esille opiskelijoiden kertomuksissa. Opiskelijat toivat erityisesti esille anatomian, matematiikan ja työpajaopetuksen liian vähäisen määrän. Liian isot tilat eli auditorio-opetus koettiin opiskelua estäväksi tekijäksi. Opiskelijat kuvasivat isoissa tiloissa valitsevan hälinän häiritsevän omaa keskittymistään ja oppimistaan. Auditoriossa ei myöskään uskallettu osallistua opetukseen liittyvään keskusteluun. Ryhmäkokoon liittyi kokemus liian isoista ryhmäko'ousta. Liian isot ryhmät vaikeuttivat opiskelua esimerkiksi ryhmätöissä. Tiedottamiseen liittyi epäselvyyksiä, jotka vaikeuttivat opiskelua. Tiedottamisen epäselvyys johtui kertomusten mukaan erilaisten verkkoympäristöjen käytöstä ja olemassaolosta. Tutoroinnin epäselvyys ja puute koettiin opiskelua vaikeuttaviksi tekijöiksi. Opiskelijoiden kertomusten mukaan tutortapaamisia ei ollut mahdollista saada tarpeeksi opintojen aikana ja kaikille opiskelijoille ei oma tutoropettaja ollut edes selvillä. ”...meillä on ihan liian vähän tutortunteja...,” ”...Mä en oo nähnyt tutoria sen jälkeen kun tultiin tänne...”

Huono suhde opettajaan sisälsi etäisen suhteen opettajaan, tavoittamattomuuden sekä konkreettisen tuen ja seurannan puutteen opiskelua vaikeuttavina tekijöinä. Etäinen suhde opettajaan koettiin opiskelua vaikeuttavaksi tekijäksi. Etäistä suhdetta kuvattiin esimerkiksi

yhteydenoton vaikeutena tunneilla tai sähköpostilla. Opettajan tavoittamattomuus tuli esille kertomuksissa tietokoneen välityksellä tapahtuneen yhteydenpidon ongelmina, jotka vaikeuttivat opiskelijan opintoasioiden selvittämistä. Konkreettisen tuen puute opettajan toiminnassa kuvattiin esimerkiksi kysymyksiin vastaamatta jättämisenä tai ohjeistuksen puutteina erilaisissa asioissa. Opettajaan liittyvä huono suhde sisälsi kokemuksen opiskelijan opintojen seurannan, esimerkiksi tutoroinnin, puutteista. Opiskelijoiden kertomusten mukaan huono suhde opettajaan oli merkityksellinen vaikeuttava tekijä. ”...että esimerkiksi sähköpostittelu, et kaikki yhteydet pitää opettajaan olla sähköpostilla.. mä oon tottunut et vedän hihasta et hei, et näin ja näin, et mulla ois tämmöstä...”

Huono suhde ryhmään sisälsi kokemuksen ulkopuolisena olemisesta, ryhmän toimimattomuuden ja ystävän puutteen. Kokemus ulkopuolisena olemisesta kuvasti kertomuksissa huonoa suhdetta ryhmään. Opiskelijat kuvasivat ulkopuolisena olemista osittain erilaisuudesta johtuvana tekijänä sekä toivat kertomuksissaan esille ongelman päästä ryhmään mukaan. Ryhmän toimimattomuus sisälsi kokemuksen ryhmän yhteishengen merkityksestä. Välinpitämättömyys ryhmässä vaikutti opiskelijan omaan toimintaan. Opiskelijat kuvasivat oman toimintansa vaihtelua ryhmässä sekä toisen maahanmuuttajan positiivista merkitystä ryhmäsuhteissa. Huono suhde ryhmään johtui myös kokemusten mukaan ystävän puuttumisesta. Toisen maahanmuuttajan saaminen kaveriksi tai ystävän saaminen ryhmästä loi erityisesti turvaa. ”...kokee turvaa jos ryhmässä toinen somalialainen jolle voi soittaa...”

TAULUKKO 6. Opiskelua vaikeuttavat tekijät.

Yläluokka	Alaluokka
oppimista tukematon tahti	liian nopea tahti ryhmän tahdistusta putoamisen asioiden kasaantuminen liiallinen vapaus kiire
koulutukseen liittyvät pettymykset	koulusysteemin epäselvyys maahanmuuttajien huomioimattomuus vastoinkäymiset selviytymisen korostuminen koettu yksinäisyyden tunne
tukijärjestelmien toimimattomuus	sosiaalisen tuen puute ohjauksen puute opiskelun huonot järjestelyt tietokone aikataulut
opiskelijaan liittyvät oppimista estävät tekijät	oppimisvaikeudet oma asenne tietämättömyys

oppimista tukemattomat menetelmät	opetuksen huono laatu lähikontaktin vähyys tilat ryhmäkoko tiedottaminen tutorointi
huono suhde opettajaan	etäinen suhde opettajaan tavoittamattomuus konkreettisen tuen puute seurannan puute
huono suhde ryhmään	ulkopuolisuus toimimaton ryhmä ystävän puute

4.5 Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden seuraukset

Opiskelijat kuvasivat kertomuksissaan kokemuksia, jotka liittyivät opiskelua vaikeuttavien tekijöiden seurauksiin. Tämän tutkimuksen perusteella opiskelua vaikeuttavien tekijöiden seuraukset olivat **opiskelun raskaaksi kokeminen, opiskelun hankaloituminen, opiskeluun liittyvien vaikeuksien lisääntyminen, opintojen pitkittyminen ja opiskelun keskeyttämisen mahdollisuuden todentuminen.** (Taulukko 7)

Opiskelun raskaaksi kokeminen sisälsi uupumisen tunteen, yksinäisyyden tunteen lisääntymisen, rasistiset ajatukset, maahanmuuttajan huomiotta jättämisen, ryhmätöiden työmäärän epätasapainon, motivaation laskun ja etäisen suhteen opettajaan. Opiskelijat kuvasivat opiskelun raskaaksi kokemista uupumisen tunteena. He kuvasivat uupumisen syntyneen liian nopeatahtisesta opiskelusta tai tehtävien kasaantumisesta. Opiskelijat kuvasivat esimerkiksi työharjoitteluun liittyviä uupumisen tilanteita, jolloin harjoittelupäivien päätteeksi iltaisin tehtiin kirjallisia tehtäviä. Alkuvaiheen opiskeluun liittyi runsaasti liian kiireisestä tahdistä syntynyttä uupumisen tunnetta. ”... *et tuntu, et huh huh nyt voimat loppu ja kaikkea liian paljon alkuun...*” Yksinäisyyden tunteen lisääntyminen sai opiskelun tuntumaan raskaalta. Opiskelijat kuvasivat yksinäisyyden tunteen lisääntyneen ulkopuolisena olemisesta ja maahanmuuttajien huomioimattomuudesta. Opiskelijat kuvasivat myös tilanteita, joissa maahanmuuttajien huomiotta jättäminen vaikeutti opintojen suorittamista ja sai ne tuntumaan raskailta. Opiskelijat kuvasivat ryhmäsuhteisiin liittyvissä ristiriitatilanteissa omia ajatuksiaan rasistisesta suhtautumisesta heihin. Opiskelijat kuvasivat sen kuitenkin varsinaisesti liittyvän heihin kohdistuviin ennakkoluuloihin, mutta nämä ajatukset saivat opiskelun tuntumaan raskaalta. Ryhmätöissä liian isot ryhmäkoot aiheuttivat sen, ettei työmäärä jakaantunut tasapuolisesti kaikkien ryhmäläisten kesken. Epätasapaino ryhmätöissä synnytti kokemuksen opiskelun raskaudesta. Opiskelun raskaaksi kokeminen sai motivaation laskemaan, ja se näkyi esimerkiksi opintojen edistymisessä ja tehtävien suorittamisessa. Opintojen raskaaksi kokeminen ja opintojen epäselvyys olivat seurausta etäisestä suhteesta opettajaan. Opiskelijat kuvasivat etäisen opettajasuhteen ja asioiden huonon selviämisen liittyvän suureksi osaksi siihen, että yhteydenpito opettajiin tapahtui sähköpostitse. Sähköpostilla tapahtuvaa yhteydenpitoa oli maahanmuuttajataustaisen vaikea ymmärtää. Yhteydenpito opettajiin jäi siten vähäiseksi, vaikka siihen olisi ollut tarvetta. Opiskelijoiden mukaan opinnot jopa viivästyivät etäisen opettajasuhteen takia. Saamatta jäänyt opettajan konkreettinen tuki näkyi opiskeluun liittyvinä epäselvyyksinä ja opintojen vaikeutumisena. Tällaisia tilanteita kuvattiin olevan esimerkiksi harjoittelupaikkaa hakiessa. Opettajilla oli tapana myös siirtää asioita muille opettajille tai jättää asian selvittämisen opiskelijan vastuulle. Opiskelijoiden kertomusten mukaan tuen hakeminen oli maahanmuuttajille vaikeampaa kuin suomalaisille, koska opiskelijat eivät halunneet erottua tai olla vaivaksi opettajalle. ”... *kaikki ei ole rohkeita ottamaan yhteyttä joka paikkaan ja selvittämään asioita, ei kyllä halua sillail erottuakaan...*”

Opiskelun hankaloituminen sisälsi ryhmästä putoamisen, opintojen suorituksen vaikeutumisen ja käytännön asioiden hoitamisen vaikeuden. Ryhmästä putoaminen oli seurausta liian nopeatahtisesta

opiskelusta. Ryhmästä putoaminen hankaloitti kertomusten mukaan opiskelua entisestään. ”... yksin jäätyä kaikki on vaikeampaa ei tiedä kursseja, opintokokonaisuuksia, tai mistä on päässyt läpi...” Opiskelijat kuvasivat, että opiskelun hankaloituminen näkyi opintojen suorituksen vaikeutumisenä. Opiskelun suorituksen vaikeutuminen oli seurausta koulusysteemin epäselvyyksistä. Opiskelijat kuvasivat tilanteiden liittyvän käytänteisiin, esimerkiksi tiedottamiseen, opintojaksojen arviointiin tai tenttien uusimiseen. Opiskelussa koetun kiireen seuraukset näkyivät opiskelun vaikeutumisenä. Koetun kiireen takia oppiminen jäi heikoksi, ja sen seurauksena he eivät päässeet tenteistä läpi. Tenteistä läpi pääseminen oli tärkeää opintojen edistymisen näkökulmasta. Opiskelijat kuvasivat tilannetta, jossa liian nopeasti edennyt kurssi jouduttiin käymään uudestaan tai sen joutui tenttimään useaan kertaan. Kurssin uusiminen hankaloitti opiskelua ja sai opinnot viivästyämään. Käytännössä kurssin uudelleen tenttiminen tai käyminen oli vaikeaa muiden kurssien päällekkäisyyksien takia. Myös kursseille vaadittu läsnäolo vaikeutti rästien suorittamista samanaikaisesti.

Opiskeluun liittyvien vaikeuksien lisääntyminen sisälsi opintojen viivästymisen, huonon motivaation, opintojen epäselvyyksien lisääntymisen ja osaamisen saannin heikon tason. Opiskelijat kokivat, että heihin kohdistuva seurannan puute lisäsi opiskeluun liittyviä epäselvyyksiä ja sen seurauksena opinnot viivästyivät. Opiskelun vaikeutumisen kuvattiin olevan seurausta esimerkiksi omasta opiskeluun liittyvästä asenteesta, tiedottamisen epäselvyyksistä, ohjauksen puutteesta, ohjeiden epäselvyyksistä, opiskelun huonoista järjestelyistä, tietokoneen puuttumisesta tai aikatauluasioista. Opiskelijat kuvasivat oman asenteensa merkitystä opiskeluun liittyvien vaikeuksien lisääntymisessä. Huono motivaatio heikensi opinnoista selviämistä ja lisäsi näin opiskeluun liittyviä vaikeuksia. Opiskelijat kuvasivat tilanteita, joissa kirjallisten töiden ohjeet ja ohjeistus olivat vaikeita ymmärtää tai ne koettiin puutteellisiksi. Tällöin tehtävien tekeminen koettiin raskaaksi ja tehtävien suorittaminen vaikeutui sekä viivästy. Valmistumisvaiheessa olevat opiskelijat kuvasivat tilanteita, joissa opinnäytteeseen liittyvien käytänteiden epäselvyys ja ohjauksen puute vaikeuttivat ja viivästyttivät opiskelua, mistä aiheutui opintojen keskeyttämisen uhka. Opiskelijoiden kertomusten mukaan taloudelliset vaikeudet liittyivät opintojen viivästymiseen. Opintojen viivästymisen seurauksena opintotuki lakkasi, ja siihen liittyvien selvitysten tekeminen oli rankkaa. Opiskelijat kuvasivat kokemuksia, joissa opetuksen huonon laadun seurauksena oppiminen jäi pinnalliseksi ja osaaminen huonoksi. Tällaisia tilanteita syntyi esimerkiksi teorialunneilla kiireen takia tai opettajan puhuessa nopeasti tai diojen päälle. Opiskelijat kuvasivat kokemuksia, jotka liittyivät liian korkeaan vaatimustasoon kursseilla tai epäselvyyksiin kursseihin liittyvissä asioissa. Tällaisessa tilanteessa opiskelijat kokivat opintojen suorittamisen vaikeutuvan ja

opiskelun viivästyvän. Liian vähäisten lähiopetuspäivien seurauksena oppiminen ja osaamisen taso jäivät heikoiksi. Opiskelijoiden kertomusten mukaan esimerkiksi anatomian opetuksen vähyys näkyi suoraan omassa osaamisen tasossa, vaikka sen merkitys koettiin tärkeäksi tulevaisuuden työtä ajatellen. Opiskelun vaikeutuminen ja viivästyminen olivat seurausta tiedottamisen epäselvyyksistä ja huonosta ohjauksesta, esimerkiksi tutoroinnin vähäisyydestä.

Opintojen pitkittyminen sisälsi suoritusten viivästyksen, tenteistä reuttamisen ja itseensä pettymisen. Suoritusten viivästyminen johtui kertomusten mukaan liian nopeatahtisesta opiskelusta ja tehtävien kasaantumisesta sekä liikaan vapauteen liittyvistä aikataulutuksen ongelmista. Suoritusten viivästyminen oli seurausta kouluun liittyvästä uupumisesta. Suoritusten viivästyminen johtui myös oppimisen vaikeuksista. Opiskelijat kuvasivat, että oppimisvaikeuksien seuraukset liittyivät opinnosta selviytymiseen ja opintojen pitkittymiseen. Opiskelijoiden kertomusten mukaan esimerkiksi lääkelaskuista selviytyminen liittyi matemaattisiin vaikeuksiin. Niistä selviytyminen taas oli ehto harjoitteluun pääsemiseksi. Harjoittelun suorittaminen liittyi vahvasti opintojen edistymiseen. Opiskelijoiden kertomusten mukaan esimerkiksi kielivaikeudet hankaloittivat oppimisen prosessia ja sen seurauksena opinnot pitkittyivät. Opiskelijoiden kokemusten mukaan liian isojen tilojen ja liian suurten ryhmien takia opiskelu ja oppiminen vaikeutuivat. Opintojen pitkittymiseen liittyi kokemus itseensä pettymisestä. Vaikeuksia kohdanneena opiskelija pettyi itseensä ja piti itseään huonompana kuin muut. Vaikeuksista oli vaikea puhua kenellekään, ja ylpeys esti pyytämästä apua. Opiskelijat kokivat, etteivät opettajat puutu tai ohjeista asioita tarpeeksi. Riittävää tietoa ja tukea oli vaikea saada vaikeuksista selviytymiseen.

Opintojen keskeyttämisen mahdollisuuden todentuminen koostui halusta vaihtaa koulua tai ryhmää, keskeyttämisen ajatuksesta sekä halusta lopettaa opinnot. Halu opintojen keskeyttämiseen tai koulun tai ryhmän vaihtamiseen oli seurausta koulutukseen liittyvistä pettymyksistä ja liiallisista vastoinkäymisistä. ”...tuntuu ettei jaksa.. mieli keskeyttää tää ..perustaa perhe ja hankkia lapsia ...” Opintojen vaikeaksi kokeminen saa aikaan ajatuksen opintojen keskeyttämisestä tai siirrosta toiseen kouluun. Halu lopettaa opinnot liittyi kiireeseen opiskelutahtiin, ryhmästä putoamiseen ja uupumisen tunteeseen. Alkuvaiheen opiskeluun liittyi erityisesti halu opintojen lopettamiseen ja keskeyttämiseen. Opiskelijat toivat esille mahdollisuuden perheen perustamisesta koulun sijaan. Kokemus yksinäisyydestä oli seurausta ryhmän ulkopuolisena olemisesta. Itsensä ulkopuoliseksi kokeminen syntyi erilaisuudesta, ainoana maahanmuuttajana olostai ryhmästä putoamisesta. Koettu yksinäisyys vaikeutti opintoja ja sai ne tuntumaan raskailta. Tämän seurauksena opiskelija

pohti myös opintojen keskeyttämistä tai ryhmästä toiseen siirtymistä. Opiskelijoiden kertomusten mukaan ryhmään oli vaikea päästä mukaan, jos ei osallistunut koulun ulkopuolisiin ajanvietteisiin koulukavereiden kanssa. Käytännön asioiden hoidon vaikeutuminen oli seurausta huonoista ryhmäsuhteista tai ystävän puutteesta. Opiskelijat kuvasivat, että ilman opiskelukaveria joutui tekemään paljon enemmän töitä esimerkiksi tehtävien takia. Ilman ryhmätukea informaation saaminen huononi ja apua oli vaikea pyytää. Ryhmän toimimattomuuden seuraukset näkyivät erityisesti huonona ryhmähenkenä. Kiireisen ilmapiirin seuraukset näkyivät negatiivisesti ryhmäsuhteiden muodostumisessa.

TAULUKKO 7. Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden seuraukset.

opiskelun raskaaksi kokeminen	uupuminen yksinäisyyden tunne lisääntyy maahanmuuttajan huomiotta jättäminen rasistiset ajatukset ryhmätöiden työmäärän epätasapaino motivaation lasku etäinen suhde opettajaan
opiskelun hankaloituminen	ryhmästä putoaminen opintojen suorittamisen vaikeutuminen käytännön asioiden hoitamisen vaikeus
opiskeluun liittyvien vaikeuksien lisääntyminen	opintojen viivästyminen opintojen epäselvyydet (lisääntyvät) huono motivaatio osaamisen heikko taso opinnoista selviytymisen heikkeneminen
opintojen pitkittyminen	suoritusten viivästyminen tenteissä reuttaminen itseensä pettyminen
opintojen keskeyttämisen mahdollisuuden todentuminen	halu vaihtaa koulua tai ryhmää keskeyttämisen ajatus halu lopettaa opinnot yksinäisyys

4.6 Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden estäminen ja hoitaminen

Opiskelijat kuvasivat kertomuksissaan kokemuksia, jotka liittyivät opiskelua vaikeuttavien tekijöiden estämiseen ja hoitamiseen. Tämän tutkimuksen perusteella näiden tekijöiden estämisessä ja hoitamisessa oli nähtävissä **opiskelutahtiin, koulutukseen, tukijärjestelmiin ja opiskelijaan liittyviä oppimista edistäviä keinoja sekä oppimista tukevia ja opettaja- ja ryhmäsuhteeseen liittyviä keinoja.** (Taulukko 8)

Opiskelutahtiin liittyviä vaikeuttavia tekijöitä voitiin vähentää hidastamalla opiskelutahtia, aikatauluttamalla, kehittämällä itsenäistä opiskelua ja poistamalla kiire. Opiskelijat kuvasivat opiskelutahdin hidastamisen tärkeäksi keinoksi tukea opiskelua. Näin ollen tunneilla olisi voitu hidastaa asioiden käsittelyvauhtia. Opiskelutahdin löysentäminen olisi mahdollistanut ryhmässä pysymisen. Aikataulutuksen kehittäminen niin tehtävien palautuspäivien tarkennuksen avulla kuin itsenäisen opiskelun kehittämisenkin näkökulmasta olisivat olleet merkittäviä keinoja vaikeuttavien tekijöiden estämiseksi ja hoitamiseksi. Hyvä keino olisi ollut poistaa kurseilla annettavien tehtävien palautuspäivien päällekkäisyys. Opiskelijat kuvasivat tilanteita, joissa itsenäisestä opiskelusta johtuva väljyys vaikeutti opiskelua. Itsenäisen opiskelun hallinta liittyi opiskelutaitoihin, ja näin ollen niitä tuli tukea ja kehittää. Opiskelijat totesivat, että etäpäivien käyttäminen tehtävien tekemiseen oli tärkeää opintojen hallitsemiseksi. Opiskelijan näkökulmasta kiireen poistaminen opetuksesta ja aikataulutuksen oppiminen olivat tärkeitä keinoja opintojen hallitsemiseksi.

Koulutukseen liittyvät keinot opiskelua vaikeuttavien tekijöiden estämisessä ja hoitamisessa koostuivat koulusysteemin tarkentamisesta, maahanmuuttajien huomioimisesta ja koulutuksen sisältöjen sekä laajuuden tarkistamisesta. Opiskelijat kuvasivat koulusysteemin tarkentamisen tärkeyttä. Opiskelijoiden kertomusten mukaan koulutuksesta syntynyt kuva ei vastannut todellisuutta. Näin ollen varsinkin alkuvaiheen opiskeluun liittyviä käytännön asioita tuli kehittää ja ennen kaikkea epäselvyyksiä poistaa. Koulutuksen alkuvaiheen kehittäminen oli merkityksellinen keino vaikeuttavien tekijöiden estämisessä. Maahanmuuttajien huomioinnin kehittäminen olisi estänyt opiskelua vaikeuttavia tekijöitä. Opiskelijoiden kertomusten mukaan koulutus olisi voinut sisältää maahanmuuttajien alkuopinnoissa valmentavia opintoja kieleen, kirjoittamiseen, matematiikkaan, tietotekniikkaan sekä valinnaiskursseja oppimisen taitoihin. Maahanmuuttajat

tarvitsivat enemmän tukea harjoittelupaikkojen järjestämisessä ja varaamisessa kuin suomalaiset opiskelijat. Koulutuksen sisältöjen ja laajuuksia olisi pitänyt tarkistaa. Opiskelijat kritisoivat koulutuksen sisältöjä ja niiden painotusta sekä laajuuksia. Koulutuksessa olisi pitänyt kehittää hoitajaksi kasvua ihmiskeskeiseen työhön esimerkiksi opettamalla vuorovaikutustaitoja. Tutkimusmenetelmien kuuluminen opintojen alkuvaiheeseen koettiin tarpeettomaksi, ja niiden tärkeys korostui vasta loppuvaiheen opinnoissa. Anatomian opetuksen lisääminen alkuvaiheen opetuksessa olisi ollut tärkeää asioiden ymmärtämiselle ja osaamiselle myöhempiä opintoja ajatellen. Kielioppia ja matematiikan opetusta oli opiskelijoiden kertomusten mukaan liian vähän, ja niitä toivottiin lisää opinnoista selviytymiseksi. Kirjoitelmien pituudet, laajuudet ja vaatimustaso koettiin vaativiksi, ja niiden tarkentaminen varsinkin alkuvaiheen opinnoissa olisi ollut tärkeää. Opintokokonaisuudet koettiin liian isoiksi hallita, ja todelliset opintopisteet jäivät näkymättä. Opiskelijat kuvasivat, että kokonaisarvio ei osoittanut opiskelijan todellista osaamista ja hyvin menneet opintojakson osat eivät näkyneet kokonaisarviossa. Opiskelijat kuvasivat, että kurssiarvioinnin sai vasta kun koko opintokokonaisuus oli tehty ja opintopisteitä jäi näkymättä opiskelijan opintorekisterissä tämän käytänteen takia.

Tukijärjestelmiin liittyvät keinot opiskelua vaikeuttavien tekijöiden estämisessä ja hoitamisessa koostuivat oppimisvaikeuksiin liittyvien asioiden tukemisesta, sosiaalisen tuen vahvistamisesta, ohjauksen lisäämisestä ja kehittämisestä, opiskeluun liittyvien järjestelyiden kehittämisestä, tiedotuksen kehittämisestä, tietokoneeseen liittyvien asioiden huomioimisesta ja verkkoympäristöjen kehittämisestä. Oppimisvaikeuksia pyrittiin lievittämään erityisesti kielen, kirjoittamisen, matematiikan ja atk:n opetusta lisäämällä. Sosiaalisen tuen vahvistaminen oli mahdollista opiskelijoiden kertomusten mukaan sijoittamalla maahanmuuttajia samaan ryhmään sekä erilaisilla konkreettisilla tukitoimilla ohjauksen keinoin. Ohjauksen lisääminen eri yhteyksissä oli merkittävä keino oppimista vaikeuttavien tekijöiden estämisessä ja hoidossa. Opiskelijat kuvasivat, ettei ohjausta ollut saatavilla opintojen aikana tarpeeksi. Ohjausta kaivattiin lisää esimerkiksi kirjallisiin tehtäviin ja erityisesti opinnäytetyöhön. Suomen kielen opettajan nimeäminen opinnäytteen toiseksi ohjaajaksi olisi ollut hyvä keino parantaa opinnäytteeseen liittyvää ohjausta. Työharjoittelun tavoitteisiin liittyvää ohjausta toivottiin enemmän. Ohjauksen kehittämisen kohteeksi nähtiin käytänteistä ja yhteystiedoista tiedottaminen esitteillä ja julkaisuilla. Ohjauksen kehittämisen keino oli tutoroinnin parantaminen niin, että kaikille nimetään oma tutori. Opiskeluun liittyvien järjestelyiden kehittämiskeinoja olivat kirjallisten tehtävien aiempaa selkeämpi ohjeistus ja määrän vähentäminen. Tiedottamisen kehitys koettiin hyväksi keinoksi tukea

opiskelijan oppimista. Tietämättömyydestä johtuvia epäselvyyksiä olisi voinut hoitaa paremmalla tiedottamisella. Tietokoneisiin liittyvien asioiden huomiointi oli merkittävä keino estää vaikeuksia. Opiskelijat kertoivat, ettei kaikilla ollut tietokonetta kotona käytössä tai sitä käytti perheessä usea henkilö. Verkkoympäristöjen kehittäminen selkeämmiksi oli tiedottamisen näkökulmasta johdonmukainen kehittämiskohde. Erilaisten verkkoympäristöjen käyttö ja olemassaolo lisäsivät tiedottamiseen liittyvää epäselvyyttä. ”...on optimaa, on intraa, sähköpostia on työtiloja en tienny miten niitä hyödyntää ja missä se tieto on...”

Opiskelijaan liittyvät oppimista edistävät keinot estää ja hoitaa opiskelua vaikeuttavia tekijöitä olivat oma motivoitunut asenne, oman aktiivisuuden lisääminen ja aikataulutuksen oppiminen. Motivoitunut asenne ja aktiivisuuden lisääminen olivat tärkeitä oman toiminnan keinoja etsiä ja hoitaa vaikeuttavia tekijöitä. Opiskelijat kuvasivat, että opintojen sujuminen oli opiskelijan oman aktiivisuuden varassa ja opiskelija kantoi itse vastuun opintojen sujumisesta. Motivoitunut asenne opiskelua kohtaan lisäsi kertomusten mukaan oppimista. Opiskelijat kuvasivat aikataulutuksen tärkeäksi keinoksi, jolla voitiin edistää opintoja ja tehtävien suorittamista.

Oppimista tukevat keinot estää ja hoitaa opiskelua vaikeuttavia tekijöitä olivat opetuksen ja tiedotuksen kehittäminen, maahanmuuttajien huomiointi opetuksessa ja ryhmien pienentäminen. Kehittämiskeinoja opetuksen näkökulmasta olivat lähiopetuksen lisääminen, kirjallisten tehtävien vähentäminen ja ryhmien pienentäminen ryhmätöissä. Lähiopetuksessa olisi pitänyt antaa aikaa asioiden kertaamiselle. Opetuksessa käytännön esimerkit auttoivat asioiden ymmärtämistä. ”...ne niin ku auttaa ymmärtää asiat ne esimerkit...” Opettajan olisi pitänyt avata diojen sisällöt kunnolla ja kiinnittää huomiota diojen sekä puheen yhtenäisyyteen. Hyväksi opettajaksi opiskelijat kuvasivat opettajaa, joka oli innostunut omasta aineestaan, puuttui meteliin, oli tilannetajuinen ja huumorintajuinen sekä sympaattinen ja lähestyttävä. Hyvän opettajan ominaisuuksiin liittyi myös erilaisten opiskelijoiden huomiointi asioiden ymmärtämisessä ja opiskelijan pärjäämisestä huolehtiminen kurseilla. Positiivisen ilmapiirin merkitys oppimiselle koettiin tärkeäksi tekijäksi opetuksessa. Kirjoittamiseen kaivattiin enemmän aikaa opetustilanteessa. Lähiopetuksen lisäämisen toive koski erityisesti työpajaopetusta. Työpajaopetuksessa korostuivat sosiaalisten suhteiden luominen, kanssakäynti sekä vuorovaikutus opettajaan ja muihin oppilaisiin. Kirjallisten tehtävien palauttamiseen kaivattiin enemmän joustoa, koska eri kurssien tehtävät kasaantuivat samoihin aikoihin. Kurssin arviointiin liittyvä palaute ja tehtävien palauttaminen takaisin opiskelijoille olivat vastaajien mielestä selkeitä kehittämisen kohteita. Opettajalta saadun positiivisen palautteen

merkitys koettiin tärkeäksi opiskelussa ja sitä kaivattiin suorituksista. ”...saadusta palautteesta näkee oman kehittymisen ja sitä pitäis saada lisää...” Numeraalinen arvio ilman sanallista tai suullista palautetta ei ollut merkityksellinen. Liian usein opiskelijat saivat numeraalisen arvion ilman muuta palautetta. Opiskelijat mainitsivat, etteivät saaneet myöskään tekemiään tenttejä tai tehtäviä takaisin. Opiskelijat kokivat, että palautteiden kautta olisi voinut edistää omaa oppimistaan. Virheiden kautta oppii, ja samanlaisten virheen tekemistä voi välttää jatkossa. Opiskelijat toivat tähän usein esimerkin lääkelaskuista. ”...tärkeää saada tentit takasi ettei tee samoja virheitä...” Palautekäytänteiden kehittämistä toivottiin myös työharjoittelun jälkeen. Työharjoitteluun liittyvien kokemusten jakaminen ja vertaistuki muiden opiskelijoiden kanssa koettiin tärkeiksi. Työharjoitteluun liittyviä tehtäviä toivottiin paremmin käytännön työhön sopiviksi. Maahanmuuttajien erityisen huomioinnin keinoja tuli esille esimerkiksi työpajaopetuksessa. Poikien läsnäolo työpajoissa oli ujestuttava, epämiellyttävä kokemus, varsinkin jos poika oli samanikäinen kuin vastaaja itse. Opettajan olisi pitänyt huomioida maahanmuuttajataustainen opiskelija arvioinneissa, varsinkin kieleen liittyvissä asioissa. Ryhmien pienentäminen oli merkittävä keino oppimista vaikeuttavien tekijöiden estämisen näkökulmasta.

Opettajasuhteeseen liittyvät keinot estää ja hoitaa opiskelua vaikeuttavia tekijöitä koostuivat opettajan tavoitettavuuden parantamisesta, ohjauksen parantamisesta huomioimalla yksilöllisyys, konkreettisen tuen annosta ja opiskelijan menestyksen seurannasta sekä oman toiminnan kehittamisestä. Opettajan tavoitettavuuden parantamisen keino oli opiskelijan sähköposteihin ja kysymyksiin vastaaminen tunneilla. Tavoitettavuutta voitiin lisätä opettajan omalla toiminnalla eli olemalla helpommin lähestyttävä. Välitön yhteydenpito esimerkiksi välitunneilla oli hyvä keino lisätä opiskelijan kokemusta lähestyttävyydestä. Ohjauksen kehittämisen keinoja olivat opiskelijan aiempaa yksilöllisempi huomiointi, konkreettisen tuen antaminen esimerkiksi tehtäviin, opiskelijan opintojen seuraaminen ja tukeminen tutoroinnin keinoin. ”...jos opettaja ei ois auttanut työ rakenteen muokkaamisessa se ois jäänyt tekemättä...” Oman toiminnan kehittämisen keinoja olivat aktiivinen omien asioiden hoitaminen ja ohjauksen hakeminen.

Ryhmäsuhteeseen liittyvät keinot estää ja hoitaa opiskelua vaikeuttavia tekijöitä koostuivat oman toiminnan kehittamisestä, ryhmään liittyvien asioiden kehittamisestä, ryhmän vaihtamisesta ja ryhmäkoon pienentämisestä. Oman toiminnan kehittämisen keino oli oma, aiempaa aktiivisempi toiminta ryhmän sisään pääsemiseksi. Opiskelijat kuvasivat sosiaalisen aktiivisuutensa merkitystä luotaessa uusia suhteita koulussa ja ystävän saamiseksi ryhmästä. Opiskelijat kuvasivat, että

opiskelijan täytyi olla aktiivinen erottumatta kuitenkaan muista opiskelijoista erityisesti. ”...*Oma asenne vaikutta miten ryhmä ottaa mukaan...*” Maahanmuuttaja tekee paljon työtä ollakseen kuin suomalainen opiskelija. Ryhmätyöskentelyyn osallistuminen oli tärkeä oman toiminnan keino lisätä ryhmään kuulumisen tunnetta. Ryhmään liittyvien asioiden kehittämiskeinoja olivat ryhmien ja luokkakoon pienentäminen sekä ryhmähengen parantaminen esimerkiksi vähentämällä kiirettä. Opiskelijat kokivat, että kiireinen ilmapiiri vaikutti negatiivisesti yhteisöllisyyden luomiseen ja syntyyn ryhmän sisällä. Ryhmän vaihtaminen koettiin vaihtoehtoiseksi keinoksi ryhmään liittyvissä ongelmissa. Uuteen ryhmään siirtyminen mahdollisti uusien ystävyysuhteiden luomisen ja auttoi opintojen edistymisessä. Vaihdon jälkeen saatettiin päästä pienempään ryhmään ja ryhmään, jossa oli muita maahanmuuttajia. ”...*pääsi ryhmään jossa samaa kulttuuria edustava opiskelija...*” Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat huolehtivat toisistaan käytännön asioissa ja olivat kannusteena muille maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille. Ryhmään kuulumisen tunne koettiin merkitykselliseksi opintojen edistymisen näkökulmasta. ”...*maahanmuuttaja huomaa toisen ja pitää huolen jos tarvii...*”

TAULUKKO 8. Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden estäminen ja hoitaminen.

Yläluokka	Alaluokka
opiskelutahtiin liittyvät keinot	opiskelutahdin hidastaminen aikatauluttaminen itsenäisen opiskelun kehittäminen kiireen poistaminen
koulutukseen liittyvät keinot	koulusysteemin tarkentaminen (todellinen kuva) maahanmuuttajan huomiointi koulutuksen sisältöjen tarkistaminen koulutuksen sisältöjen laajuuden tarkistaminen
tukijärjestelmiin liittyvät keinot	oppimisvaikeuksiin liittyvien asioiden tukeminen

	<p>sosiaalisen tuen vahvistaminen</p> <p>ohjauksen lisääminen</p> <p>ohjauksen kehittäminen</p> <p>opiskeluun liittyvien järjestelyiden kehittäminen</p> <p>tietokoneeseen liittyvien asioiden huomioiminen</p> <p>verkkoympäristöjen kehittäminen</p>
opiskelijaan liittyvät oppimista edistävät keinot	<p>oma motivoitunut asenne</p> <p>oman aktiivisuuden lisääminen</p> <p>aikatauluttamisen oppiminen</p>
oppimista tukevat keinot	<p>opetuksen kehittäminen</p> <p>tiedottamisen kehittäminen</p> <p>maahanmuuttajan huomiointi opetuksessa</p> <p>ryhmien pienentäminen</p>
opettajasuhteeseen liittyvät keinot	<p>opettajan tavoitettavuuden parantaminen</p> <p>ohjauksen kehittäminen</p> <p>oman toiminnan kehittäminen</p>
ryhmäsuhteeseen liittyvät keinot	<p>oman toiminnan kehittäminen</p> <p>ryhmään liittyvien asioiden kehittäminen</p> <p>ryhmän vaihtaminen</p>

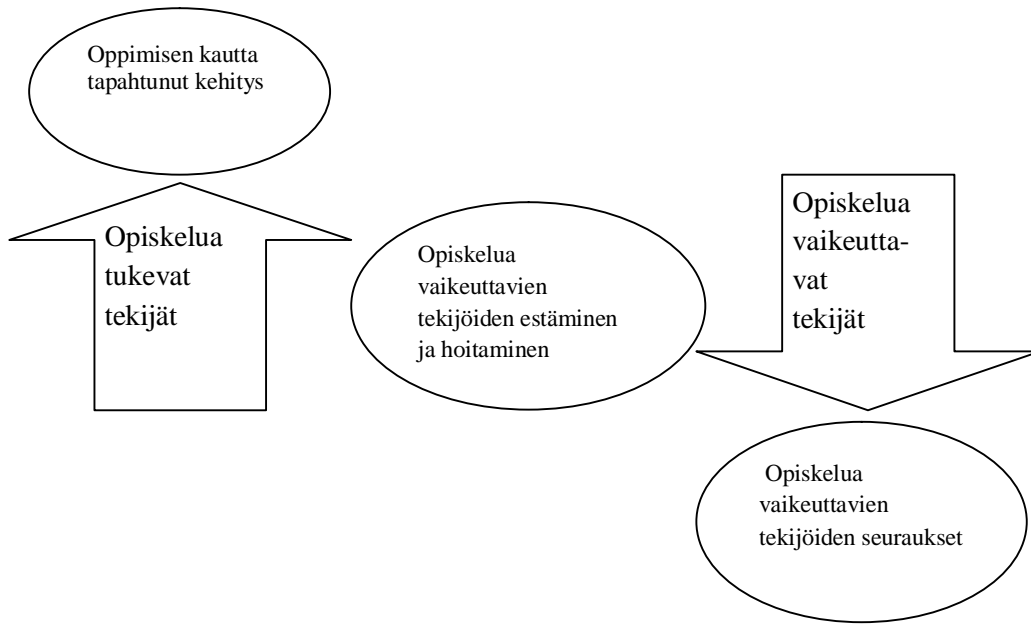
4.7 Tutkimustulosten yhteenveto

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa. Tutkimuksen päätuloksia oli kaksi: opiskelua tukevat tekijät ja opiskelua vaikeuttavat tekijät. Opiskelua tukevien tekijöiden seurauksena oli nähtävissä oppimisen kautta tapahtunutta kehitystä. Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden seurauksissa olivat nähtävissä niiden vaikutukset opiskelijoihin. Tutkimuksen tuloksissa on nähtävissä opiskelua vaikeuttavien tekijöiden estämisen ja hoitamisen keinoja. (Kuvio 1)

Opiskelua tukevia tekijöitä olivat sopiva opiskelutahti, koulutuksen hyvä sisällöllinen anti, tukijärjestelmien toimivuus, opiskelijan myönteinen asenne, koulutuksen laadukkaat menetelmät, hyvä suhde opettajaan ja hyvä suhde ryhmään. Opiskelua tukevien tekijöiden kautta oli nähtävissä oppimisen avulla tapahtuvaa kehitystä. Kehitys näkyi ammattiin vaadittavien taitojen, oppimisvalmiuksien ja itseohjautuvuuden kehittymisenä sekä henkilökohtaisena kasvuna.

Opiskelua vaikeuttavia tekijöitä olivat oppimista tukematon tahti, koulutukseen liittyvät pettymykset, tukijärjestelmien toimimattomuus, opiskelijaan liittyvät oppimista estävät tekijät, oppimista tukemattomat menetelmät, huono suhde opettajaan ja huono suhde ryhmään. Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden seuraukset näkyivät opiskelun raskaaksi kokemisena, opiskelun hankaloitumisena, opiskeluun liittyvien vaikeuksien lisääntymisenä, opintojen pitkittymisenä ja opiskelun keskeyttämisen mahdollisuuden todentumisena.

Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden estämisessä ja hoitamisessa oli nähtävissä opiskelutahtiin, koulutukseen, tukijärjestelmiin ja opiskelijaan liittyviä oppimista edistäviä ja tukevia sekä opettajasuhteeseen ja ryhmäsuhteeseen liittyviä keinoja.

KUVIO 1. Maahanmuuttajaopiskelijan kokemukset opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi

5 POHDINTA

5.1 Tutkimustulosten tarkastelu

Tämän tutkimuksen avulla tuotettiin kuvailevaa tietoa maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksista opiskelusta sairaanhoitajaksi ja terveydenhoitajaksi. Näitä kokemuksia kuvattiin aineistolähtöisen analyysin perusteella.

Tutkimuksen tulosten mukaan maahanmuuttajaopiskelija kuvasi kokemuksissaan opiskelua tukevia ja sitä vaikeuttavia tekijöitä. Opiskelijoiden kuvauksissa oli tunnistettavissa opiskelua tukevien tekijöiden seurauksena oppimisen kautta tapahtuvaa kehitystä. Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden seurauksissa olivat nähtävissä niiden vaikutukset opiskelijoihin. Opetuksen ja koulutuksen kehittämisen kannalta on merkityksellistä nähdä tulosten perusteella niitä keinoja, joilla opiskelua vaikeuttavia tekijöitä voidaan estää ja hoitaa.

Sopiva opiskelun tahti oli merkityksellinen kokemus opintojen edistymisessä. Opiskelutahtiin mahdollinen vaikuttaminen ja omaan tahtiin opiskeleminen olivat opiskelua tukevissa tekijöissä keskeinen tulos. Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden näkökulmasta nousivat esiin opiskeluun liittyvä kiireen kokemus ja opintojen nopea etenemisen tahti. Lähiopetuksettomat päivät koettiin opiskelutahdin näkökulmasta aikataulua helpottaviksi, mutta toisaalta tulokset osoittivat, että niihin liittyi opiskelua vaikeuttavia tekijöitä, kuten aikataulutuksen ongelmia. Lähiopetuksettomat päivät käytettiin muuhun kuin itsenäiseen opiskeluun, ja näin ollen saattoi syntyä tehtävien kasaantumista johtuvaa kiireen kokemusta. Lähiopetuksettomia päiviä käytettiin ansiotyön tekemiseen. Kaliman (2011) tutkimuksen mukaan suurin osa opiskelijoista käy ansiotyössä opiskelun aikana, mikä olennaisesti vaikeuttaa täysitehoista opiskelua. Opiskelutahdin näkökulmasta vaikeuttavien tekijöiden estämisen ja hoitamisen keinona oli lähiopetuksen lisääminen. Lähiopetuksen tuntien lisääminen vaikuttaisi kiireen kokemuksen vähentymiseen tunneilla. Lähiopetuksen lisääminen voisi olla keino myös vähentää tehtäviä. Tilanne on ristiriitainen, koska lähiopetuksettomat päivät toisivat vapautta opiskelutahdin näkökulmasta ja lähipäivät rajoittaisivat sitä. Ratkaisuna voisi olla vaihtoehtosuoritusten lisääminen opintojaksojen toteutuksissa. Myös Kaliman (2011) tutkimuksessa opiskelijat halusivat, että opinnoissa

käytettäisiin aiempaa enemmän vaihtoehtoisia suoritusmuotoja opiskella puuttuvia opintoja (Kalima 2011).

Koulutuksen hyvän sisällöllisen annin merkityksellisyys ja hyödyllisyys olivat keskeisiä opiskelua tukevia tekijöitä. Tulosten mukaan opiskelua vaikeuttavat tekijät liittyivät koulutuksessa koettuihin pettymyksiin. Pettymyksistä koetut seuraukset eli opintojen raskaus ja keskeyttämishalu ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita. Opintojen keskeyttäminen on taloudellisesti merkittävä yhteiskunnallinen ongelma. Terveystieteiden tutkimuksissa on osoitettu, että työvoiman saanti saattaa vaikeutua suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle, jolloin on tärkeää saada opiskelijat valmistumaan. Tutkimuksen tulosten mukaan keinoja ovat koulutuksen näkökulmasta koulusysteemin tarkentaminen erityisesti opintojen alkuvaiheessa, maahanmuuttajien huomioiminen koulutuksessa sekä koulutuksen sisältöjen ja laajuuksien tarkentaminen. On tärkeä todeta, että Kaliman tutkimuksen tuloksissa yksi tärkeä opintojen keskeyttämisen syy olivat opintojen liiallinen vaativuus ja aikaa vievyys (Kalima 2011).

Tukijärjestelmien toimivuuden näkökulmasta merkityksellisiä opiskelua tukevia tekijöitä olivat sosiaalinen tuki, opiskelun hyvät järjestelyt ja opettajan ohjaava toiminta. Opiskelijan myönteinen asenne ja opiskelutaitojen kehittyminen olivat tärkeitä opiskelua tukevia tekijöitä. Ruohotien mukaan opiskelijan oma rooli oppimisessa on ensiarvoisen tärkeä (Ruohotie 1998). Oppimista estävien tekijöiden seuraukset olivat yhteiskunnallisesti merkittäviä opintojen viivästymisen ja keskeyttämisen takia. Keskeyttämisen harkinta liittyi Kaliman (2011) tutkimuksen mukaan heikosta akateemisesta menestymisestä johtuviin tekijöihin, esimerkiksi vaikeuksiin opinnäytetyön tekemisessä, matemaattisissa aineissa ja kielissä.

Koulutuksen laadukkaisiin menetelmiin liittyvät opiskelua tukevat tekijät koostuivat opetuksen hyvästä laadusta, opettajan kannustavasta toiminnasta opetuksessa ja lähikontaktien määrästä opetuksessa. Kaliman (2011) tutkimuksen mukaan opiskelijoiden mielestä positiivinen sosiaalinen vuorovaikutus henkilöstön kanssa edistää opintojen etenemistä. Opiskelijat kaipaavat kannustamista opinnoissa, opiskelijoiden arvostamista ja heistä välittämistä (Kalima 2011). Koulutukseen liittyvien menetelmien seuraukset olivat osaamisen pinnallisuus ja heikko taso, opintojen suorituksen vaikeutuminen, työmäärän epätasapainoisuus ryhmätöissä ja opintojen viivästyminen. Keskeinen keino oli opetuksen ja ohjauksen kehittäminen. Opetuksen kehittämisen keinoja olivat tutkimustulosten mukaan lähiopetuksen lisääminen, opetuksen menetelmien kehittäminen, johon

sisältyvät teoriatunnit, arviointi ja palautekäytännö. Kaliman (2011) tutkimuksen mukaan laajalaisen ohjauksen puute opinnäytetyön tekemisessä oli merkittävä opintojen keskeyttämisen syy.

Hyvä suhde opettajaan oli opiskelua tukeva tekijä. Sen koettiin syntyvän ohjauksen saatavuudesta, henkisestä tuesta, konkreettisesta tuesta, lähestyttävyydestä ja opettajan seurannasta. Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden seuraukset huonosta opettajasuhteesta sisälsivät opintojen raskaaksi kokemisen, opintojen epäselvyyden ja viivästymisen. Opiskelua vaikeuttavien, huonoon opettajasuhteeseen liittyvien tekijöiden estämiseksi ja hoitamiseksi löytyi keinoja, jotka liittyivät tavoitettavuuden parantamiseen, ohjauksen kehittämiseen ja oman aktiivisuuden lisäämiseen. Ohjauksen kehittämisessä keinoina olivat opiskelijan yksilöllisempi huomiointi, opintojen seuranta ja tukeminen tutor-toiminnan kautta. Opinto-ohjauksen tavoitteena yleisesti on auttaa opiskelijaa selventämään tilannettaan, tavoitteitaan, vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä hahmottamaan erilaisten valintojen vaikutusta. (Helander 2005) Tutoroinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä käytännön toimia, joilla pyritään tukemaan opiskelijan oppimista, kuten keskustelua opiskelijan tavoitteista ja toiminnasta, palautteen antamista, motivointia ja kuuntelemista. (Helander & Seinä 2002)

Hyvä suhde ryhmään oli opiskelua tukeva tekijä. Sen koettiin sisältävän ryhmähengen, ryhmän toimivuuden, oman aktiivisen toiminnan sekä henkisen ja konkreettisen tuen. Huono suhde ryhmään oli opiskelua vaikeuttava tekijä. Se sisälsi kokemuksen ulkopuolisena olemisesta, ystävän puutteen ja ryhmän toimimattomuuden. Vaikeuttavien tekijöiden seuraukset näkyivät käytännön asioiden hoitamisen vaikeutumisena, motivaation laskuna, opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen uhkana sekä rasistisina ajatuksina. Keinoja vaikeuttavien tekijöiden estämiseen ja hoitamiseen löytyi oman toiminnan kehittämisestä, ryhmään liittyvien asioiden kehittämisestä sekä ryhmän vaihtamisesta ja ryhmäkoon pienentämisestä.

Tutkimuksen mukaan oppimisen kautta tapahtunut kehitys on nähtävissä ammattiin vaadittavien taitojen, opiskeluvalmiuksien ja itseohjautuvuuden kehittymisenä sekä itsensä tuntemisena ja henkilökohtaisena kasvuna. Ammattikorkeakoulun tavoitteena on antaa tarpeelliset tiedolliset ja taidolliset valmiudet ammatillisissa asiantuntijatehtävissä toimimista varten. Tutkimustuloksista esille tulleet oppimisen avulla kehittyneet osa-alueet ovat merkityksellisiä tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Ammattikorkeakoulussa vaadittava itseohjautuvuus opintojen sujumisessa ja hoitumisessa on tutkimuksessa esille tullut asia. Tutkimuksen tulosten mukaan ohjausta on tärkeä kehittää muuttuvan yhteiskuntarakenteen mukaan. Ohjausta tulee kehittää holistisen mallin mukaan ammatillisen kasvun, urasuunnittelun, henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen ohjauksena.

Samanlaisiin päätelmiin oli tultu Kaliman tutkimuksessa opintojen pitkittymisestä ja keskeyttämisestä. (Kalima 2011)

5.2 Tutkimuksen eettiset lähtökohdat

Tässä tutkimuksessa on pyritty pohtimaan koko tutkimusprosessiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tutkimuksella on yhteiskunnallista merkitystä osana muuttuvaa yhteiskuntarakennetta. Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrä kasvaa tulevina vuosina hoitotyön koulutusohjelmassa ammattikorkeakoulussa. Opiskelijoiden kokemusten kuuleminen on merkittävä keino koulutuksen, opetuksen, ohjauksen ja tukitoimien kehittämisessä. Tutkimuksen tulosten avulla on mahdollista vaikuttaa opiskelijan menestymiseen opinnoissa ja vähentää opintojen pitkittymistä tai keskeyttämistä. Laadullisen tutkimusmenetelmän käyttö on perusteltua tässä tutkimuksessa.

Tutkimuksen toteutuksessa on noudatettava ihmisarvon kunnioittamisen periaatetta. Työn tekeminen ei saa aiheuttaa vahinkoa tai loukata tutkittavaa työn tarkoituksesta riippumatta (Eskola & Suoranta 2000, Kuula 2006). Eettisten ongelmien tunnistaminen ja välttäminen etukäteen vaativat tutkijalta ammattitaitoa ja ammattietikkaa, jotka ilmenevät herkkyytenä huomioida oman tutkimuksen ongelmakohdat (Eskola & Suoranta 1990).

Tässä tutkimuksessa on erityisesti huomioitu haastateltavien anonymiteetin suojaaminen ja osallistumisen vapaaehtoisuus. Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden tunnistaminen voi olla helppoa heidän vähäisen lukumääränsä vuoksi ammattikorkeakoulutuksessa sekä oman etnisen ryhmän pienuuden takia. Tutkimusetiikan mukaisesti tutkijan on pyrittävä tarpeettomien haittojen ja epämukavuuksien riskien minimointiin (Vehviläinen-Julkunen 1997, Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009).

Tutkimuksen tuloksilla on saatu merkittävää tietoa opiskelijoiden kokemuksista, ja näitä tietoja voidaan hyödyntää opintojen suunnittelussa, opetuksessa ja ohjauksessa. Tämä tutkimus on yhteiskunnallisesti merkityksellinen. Tutkimusaiheen valinnassa on tärkeää pohtia sen oikeutusta (Kylmä & Juvakka 2007). Tutkimusetiikan periaatteena ja tutkimuksen oikeutuksen lähtökohtana

on sen hyödyllisyys. Aina hyöty ei kohdistu tutkittavana olevaan henkilöön vaan voidaan toisinaan osoittaa vasta tulevaisuudessa (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.)

Tutkimuksen alkuvaiheessa on syytä pohtia sen seurauksia. Laadullisessa tutkimuksessa haasteet syntyvät esimerkiksi vaikutuksista, joita tutkimuksella voi olla siihen osallistuvien henkilöiden elämään. (Kylmä & Juvakka 2007.) Tällä tutkimuksella pyritään tuomaan uutta ja tarpeellista hoitotieteellistä tietoa maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemusten pohjalta, ja anonymiteetin suojaamisella vältetään negatiiviset vaikutukset haastateltavan elämään.

Osallistujille annettiin tietoa tutkimuksen tarkoituksesta, aineistonkeruumenetelmistä sekä tuloksista saatavasta hyödystä ja siitä, mitä tutkimuksen kuluessa tapahtuu. Tutkimukseen osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen, ja tutkittavilla oli mahdollisuus keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa. Aineiston keruussa tuli huomioida osallistujien anonymiteetin säilyminen ja heitä koskevan tiedon luottamuksellisuus sekä aineiston asianmukainen tallentaminen ja hävittäminen tutkimuksen valmistuttua. (Hirsjärvi ym. 2009, Tuomi & Sarajärvi 2006.)

Tutkimukseen osallistuneet suhtautuivat myönteisesti haastatteluihin ja niiden nauhoittamiseen. Litteroidussa tekstissä käytettiin tunnisteena koodeja eikä haastateltavien nimiä. Tutkimusaineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti tutkijan tiedostoissa. Tutkimusaineiston litteroineen ulkopuolisen henkilön kanssa on käyty läpi kaikki tutkimuksen eettiset asiat ja toimittu hyvien eettisten käytänteiden mukaan. Aineisto hävitetään tutkimuksen päättymisen jälkeen asianmukaisesti.

Tutkimusraportissa tutkimuseettiset kysymykset ja tutkimuksen luotettavuus liittyvät kiinteästi toisiinsa (Kylmä & Juvakka 2007). Tieteen eettisenä periaatteena on pidetty pyrkimystä riippumattomuuteen ja itsenäisyyteen. Tieteen itsensä antamalla päämäärillä ja metodeilla päästään parhaisiin tuloksiin etsittäessä uutta tietoa ja ymmärrystä. Tutkija on pyrkinyt avoimesti ja täydellisesti julkaisemaan havaintonsa ja päättelynsä. (Kuula 2006.) Erityisesti tutkimuksen aineiston runsaus on tuonut kokemattomalle tutkijalle eettisiä haasteita, jotka liittyvät analysointiin ja raportointiin. Tutkimuksessa on kaikkiaan pyritty huomioimaan tutkimuksen tekemiseen liittyvä etiikka monipuolisesti (Liitteet 1 ja 2).

5.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellisen tutkimuksen pyrkimyksenä on tuottaa mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Arvioitaessa tutkimuksen luotettavuutta selvitetään, kuinka totuudenmukaista tietoa tutkimuksella on kyetty tuottamaan. (Kylmä & Juvakka 2007.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita. Tutkimus arvioidaan yleensä kokonaisuutena, jossa sisäinen koherenssi painottuu. Ihmistä tutkittaessa Perttulan (1995) mukaan tutkijalla tulee olla etukäteen käsitys siitä, millaista ilmiötä hän aikoo tutkia. Tässä tutkimuksessa ilmiö liittyy maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kokemuksiin opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida uskottavuuden, vahvistettavuuden, reflektiivisyyden ja siirrettävyyden kriteereillä (Kylmä & Juvakka 2007). Tässä tutkimuksessa luotettavuuskysymyksiä lähestytään arvioimalla tutkimusprosessia sen eri vaiheiden kautta. Uskottavuus tarkoittaa tutkimuksen ja sen tulosten uskottavuutta sekä sen osoittamista tutkimuksessa. Uskottavuus edellyttää, että tutkija on varmistanut tutkimustulosten vastaavan tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden kertomusta aiheesta. (Kylmä & Juvakka 2007.) Uskottavuuden edellytys on, että tulokset on kuvattu niin selkeästi, että lukija ymmärtää, miten analyysi on tehty ja mitkä ovat tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset. Aineiston ja tulosten kuvaus on tärkeä luotettavuuskysymys. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.) Tässä tutkimuksessa tulokset annettiin luettavaksi yhdelle tutkimuksessa olleelle ja häntä pyydettiin arvioimaan niiden paikkansapitävyyttä. Palautteen yhteenvetona voidaan todeta, että tutkimusta kommentoinut oli samaa mieltä tutkimustulosten kanssa. Uskottavuutta voidaan vahvistaa pitämällä tutkimuspäiväkirjaa, jossa tutkija kuvaa kokemuksia ja pohtii valintoja. Tavoitteena on, että tutkimuksen tekijä pystyy hyödyntämään päiväkirjassa olevia kuvauksia toimintansa tiedostamisessa. (Kylmä & Juvakka 2007.) Tässä tutkimuksessa tutkijalla oli käytössään tutkimuspäiväkirja. Sitä käytettiin erityisesti haastattelun aikana, mistä oli hyötyä analyysivaiheessa. Tutkimuspäiväkirjan sijaan tutkija olisi pitänyt tarpeellisena aineiston videointia analyysivaiheessa. Analyysivaiheessa joustavalla aikataululla on ollut suuri merkitys luotettavuuden näkökulmasta. Aineiston laajuuden hallinta ja mahdollisuus käyttää aikaa alkuperäiseen tekstiin palaamiseen lisäävät merkittävästi tulosten luotettavuutta.

Tutkimuksen vahvistettavuus liittyy koko tutkimusprosessiin ja sen kirjaamiseen niin, että toinen tutkija pystyy seuraamaan prosessin eri vaiheita, kuten haastattelutilanteita, menetelmällisiä ratkaisuja ja analyyttisiä oivalluksia. (Kylmä & Juvakka 2007). Tutkimusraportin kirjoittamisen aikana käytettiin apuna tutkimuspäiväkirjaan tehtyjä merkintöjä ja muistiinpanoja. Tulososassa käytetään autenttisia tekstikatkelmia, jotka tarjoavat lukijalle mahdollisuuden arvioida aineiston ja tuotetun tulkinnan validiutta.

Tutkimuksen reflektiivisyys tarkoittaa, että tutkija on tietoinen omista lähtökohdistaan tutkimuksen tekijänä ja että hän kykenee arvioimaan omia vaikutuksiaan aineistoon ja tutkimustuloksiin (Malterud 2001, Kylmä & Juvakka 2007). Tässä tutkimuksessa analyysi on aineistolähtöinen. Tutkimuksen luotettavuutta pyrittiin lisäämään tutkimuspäiväkirjan käytöllä. Tutkija käytti päiväkirjaa apuna reflektoinnissa ja tarkasteli useasti siinä omaa vaikutustaan aineistoon ja tutkimusprosessiin (Malterud 2001, Kylmä & Juvakka 2007). Haastattelutilanteen jälkeen tutkija pyrki analysoimaan ja arvioimaan itseään haastattelijana sekä korjaamaan seuraavissa haastatteluissa tekemänsä virheet tai parantamaan toimintaansa. Puhdas objektiivisyys ja aineistolähtöisyys on mahdotonta tutkimuksessa, ja tutkijan esiyymmärrys vaikuttaa aina hänen ajatteluunsa. Tässä tutkimuksessa luotettavuutta lisäävänä tekijänä voidaan pitää avointa ilmapiiriä haastatteluissa ja tutkijan mahdollisuutta tarkentaa haastateltavilta epäselviä asioita myöhemmin.

Tutkimuksen siirrettävyys tarkoittaa sen siirrettävyyttä muihin vastaaviin tilanteisiin (Kylmä & Juvakka 2007). Siirrettävyyden varmistamiseksi edellytetään huolellista tutkimuskontekstin kuvausta (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009). Tutkimusraportissa kuvataan haastateltavien valinta ja taustat sekä aineiston keruu ja analyysi seikkaperäisesti. Tässä tutkimuksessa siirrettävyyteen ja tulkintaan voi liittyä rajoitteita, koska ammattikorkeakoulussa maahanmuuttajataustaiset opiskelijat ovat taustaltaan heterogeeninen ryhmä. Toisaalta tässä tutkimuksessa esille tullut haastateltavien kokemusten yhteneväisyys lisää siirrettävyyttä muihin vastaavanlaisiin tilanteisiin.

Tutkimusraportissa tutkimuseettiset kysymykset ja luotettavuus liittyvät kiinteästi toisiinsa. Siinä pyrittiin arvioimaan laaja-alaisesti eettisyyttä ja luotettavuutta. Tutkimusraportissa perustellaan tutkimuksen tarpeellisuus, osallistujien valinta, aineiston keruu ja analysointi sekä tutkimustulokset niin, että lukija voi vakuuttua tutkijan tekemistä päätelmistä. (Kylmä & Juvakka 2007.)

5.4 Päätelmät ja jatkotutkimushaasteet

Tämän tutkimuksen tuottamaa tietoa voidaan pitää merkityksellisenä, koska se luo vähän tutkitusta näkökulmasta uutta tietoa. Tuloksia voidaan hyödyntää vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin maahanmuuttajaopiskelijoiden määrän kasvaessa ammattikorkeakoulussa. Tutkimus tuotti opiskelijoiden kokemuksista tietoa, jolla voidaan kehittää opintoja ja työmuotoja sekä pystytään paremmin ohjaamaan ja tukemaan maahanmuuttajaopiskelijoita hoitotyön koulutusohjelmassa.

On merkityksellistä kiinnittää huomiota opiskelua tukeviin tekijöihin. Tukevat tekijät mahdollistavat ammattiin vaadittavien taitojen, opiskelunvalmiuksien ja itseohjautuvuuden kehittymisen. Nämä kaikki ovat hyvin keskeisiä tekijöitä ammattikorkeakouluopiskelussa pärjäämisessä ja tulevassa työssä vaadittavan ammattitaidon näkökulmasta.

Opiskelua vaikeuttavien tekijöiden tarkasteleminen auttaa näkemään asioita, joita meidän tulee kehittää niin opetuksen kuin ohjauksen näkökulmasta. Tutkimuksen päätelmien mukaan on perusteltua sanoa, että oppilaitosten opetussuunnitelmia tulee tarkistaa ja tarjota opiskelijoille joustavia ja yksilöllisiin tarpeisiin perustuvia opetus- ja ohjausjärjestelyitä. Opiskelijoiden kokema uupuminen on hyvin merkityksellinen havainto opintojen edistymisen ja loppuun saattamisen näkökulmasta.

Opetussuunnitelmien tulee vastata vallitsevaa globalisoituvaa yhteiskuntatodellisuutta. Oppilaitoksen kehittämiskohteena tulee olla sellaisen opetuksen ja ohjauksen luominen maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille, että se mahdollistaa koulutuksessa opiskelun ja auttaa heitä valmistumaan tulevaan ammattiinsa sekä saavuttamaan tarvittavat tiedot ja taidot harjoittaa ammattiaan.

Ammattikorkeakoulun rahoituslain mukaan valtioavun yksikköhinta lasketaan opiskelijamäärän ja suoritettavien tutkintojen perusteella siten, että opiskelijamäärästä saadaan 70 prosenttia ja suoritettujen tutkintojen määrästä 30 prosenttia yksikköhinnasta. (Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 635/1998, 1071/2005, 20§.) Oppilaitosten talouden kannalta on nykyisin merkityksellistä, että opiskelijat saattavat tutkintonsa loppuun.

Tutkimuksen tulosten perusteella nähdään useita keinoja, joilla voidaan ehkäistä opiskeluun liittyviä vaikeuksia sekä edistää ja tukea opiskelijan opintoja. Voidaan suositella, että ammattikorkeakoulut

kiinnittävät huomiota maahanmuuttajaopiskelijoiden aiempaa yksilöllisempään tukemiseen ja kannustamiseen sekä opiskelun vahvistamiseen opetuksen ja hyvien järjestelmien kautta.

5.5 Jatkotutkimusehdotukset

Tämä tutkimus osoittaa, että maahanmuuttajataustaiset opiskelijat tulee huomioida nykyistä yksilöllisemmin ammattikorkeakouluopiskelussa ja että on olemassa hyvin konkreettisia keinoja estää ja hoitaa opiskelua vaikeuttavia tekijöitä. Tämän tutkimuksen perusteella merkittävänä jatkotutkimusehdotuksena on tehdä määrällinen tutkimus samanlaisessa kontekstissa. Määrällisellä tutkimuksella ja laajemmalla otoksella pystyttäisiin arvioimaan täsmällisemmin opiskelijoiden kokemuksista tässä tutkimuksessa esiin nousevia asioita. Rinnakkaistutkimus suomalaistaustaisista opiskelijoista toisi samassa kontekstissa tutkittuna selvemmin eroja kokemusten eroavaisuuksista ja yhtenäisyyksistä ja toisi näin taustan ja kulttuurin merkityksen näkyviin. Interventiotutkimuksella olisi mielenkiintoista nähdä myös esille tulleiden asioiden muutosten vaikutus opiskelijoiden kokemuksiin.

Tulevaisuuden haasteena on taata nykyistä tehokkaampi opintojen edistyminen. Ristiriitaiseksi tilanteen tekee se, olemmeko valmiit muuttamaan opetusta ja ohjausta yksilöllisemmäksi. Olemmeko valmiit tekemään taloudellisesti kalliilta näyttäviä ratkaisuja esimerkiksi ryhmäkokojen pienentämisenä ja henkilökohtaisen ohjauksen sekä erilaisten tukitoimien lisäämisenä? Taloudellisesti tällainen toiminta näyttää kalliilta vaihtoehdolta oppilaitoksen näkökulmasta, mutta todellisuudessa jokainen opintonsa keskeyttävä opiskelija on taloudellisesti ja työvoimapolitiittisesti iso menetys oppilaitokselle ja yhteiskunnalle.

LÄHTEET

Abdelhamid P, Juntunen A & Koskinen L. 2010. Monikulttuurinen hoitotyö. WSOYpro Oy, Helsinki.

Ammattikorkeakoululaki, asetukset 351/2003 ja 352/2003.

Anis M. 2008. Sosiaalityö ja maahanmuuttajat. Lastensuojelun ammattilaisten ja asiakkaiden vuorovaikutus ja tulkinnat. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D 47. Väestöliitto, Helsinki.

Auvinen P, Heikkilä J, Ilola H, Kallioinen O, Luopajarvi T, Rajj K & Röslöf J. 2010. Suositus tutkintojen kansallisen viitekehyksen (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltavuudesta ammattikorkeakoulussa. ARENE, ammattikorkeakoulun rehtori neuvosto.

Bryman A. 2004. Social Research Methods. Oxford University Press, New York.

Elo S & Kyngäs H. 2008. The qualitative content analysis process. Journal of Advanced Nursing 62(1), 107–115.

Eskola J & Suoranta J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino, Tampere.

Eskola J & Vastamäki J. 2001. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola J & Valli R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I: Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-Kustannus, Jyväskylä.

ETENE 2005. Monikulttuurisuus Suomen terveydenhuollossa. Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta, sosiaali- ja terveysministeriö.

77/452/ETY; 77/453/ETY; 89/595/ETY.

2005/36/EY. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ammattipätevyyden tunnustamisesta. Tiivistelmä terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus 14.8.2008.

Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 19.10.2006. Saatavissa:

http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/10_muut/mamu_ohjelma19102006.pdf
. Luettu 1.3.2010.

- Hammar-Suutari S. 2009. Asiakkaana erilaisuus kulttuurin välisen viranomaistoiminnan etnografia. Joensuun yliopiston Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja. N:o 147. Joensuun yliopisto, Joensuu.
- Helander J. 2005. Ratkaisukeskeinen ohjaus, avain muutokseen. Teoksessa Helander J. (toim.). Ohjaus aallon harjalla. Inspiraatioita ja innovaatioita ammatilliseen opinto-ohjauksen kenttään. Hämeen ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Hämeenlinna.
- Helander J & Seinä S. 2002. Ammatillisen opinto-ohjaajakoulutuksen kehitysnäkymät Hämeenlinnan ammatillisessa opettajakorkeakoulussa. Teoksessa Vuorinen R & Kasurinen H (toim.). 2002. Ohjaus Suomessa 2002. Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä, 173–176.
- Hirsijärvi S & Hurme H. 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino, Helsinki.
- Hirsijärvi S, Remes, P & Sajavaara P. 2009. Tutki ja Kirjoita. Otava, Helsinki.
- Janhonen S & Nikkonen M. (toim.) 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. WSOY, Helsinki.
- Jokikokko K. 2002. Interkulttuurinen kompetenssi apuna kulttuureja kohdatessa. Teoksessa Räsänen R, Jokikokko K, Järvelä M-L & Lamminmäki-Kärkkäinen T. (toim.) 2002. Interkulttuurinen opettajakoulutus utopiasta todellisuudeksi toimintatutkimuksen avulla. E 55. Oulun yliopisto, Oulu, 85–96.
- Kalima R. 2011. Opintojen pitkittyminen ja keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto, Kasvatustieteiden yksikkö, Tampere.
- Kankkunen P & Vehviläinen-Julkunen K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. WSOYpro Oy, Helsinki.
- Karhia M. (toim.) 2005. Kokemuksia maahanmuuttajien ammattikorkeakouluopintoihin orientoivista opinnoista. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsinki.
- Kekäläinen A. (toim.) 2006. Erilaiset oppijat – yhteinen koulu. Opetushallitus, Helsinki.
- Korkeakoulujen kansainvälisyysstrategia 2009-2015. Opetusministeriön julkaisuja 2009:21.
- Koskinen L. 2010. Teoksessa: Abdelhamid P, Juntunen A & Koskinen L. Monikulttuurinen hoitotyö. WSOYpro Oy, Helsinki, 16–19.

- Kuula A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino, Tampere.
- Kylmä J & Juvakka Y. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Edita Oy, Helsinki.
- Kylmä J, Vehviläinen-Julkunen K & Lähdevirta J. 2003. Laadullinen terveystutkimus – mitä, miten ja miksi. *Duodecim* 119, 60–61.
- Kyngäs H & Vanhanen L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede* 11(1), 3–12.
- Laaksonen A. 2007. Maahanmuuttajaoppilaat erityiskoulussa. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C osa 262. Turun yliopisto, Turku.
- Ladva K. 2007. Maahanmuuttajan oppimisprosessin erityisvaatimuksia maahanmuuttajien ammatillisessa koulutuksessa. Kehittämishankeraportti, toukokuu 2007. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Jyväskylä.
- Latvala E & Vanhanen-Nuutinen L. 2003. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa: Janhonen S, Nikkonen M. (toim.) 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. WSOY, Helsinki.
- Lauri S & Elomaa L. 1999. Hoitotieteen perusteet. WSOY, Helsinki.
- Leino-Kilpi H. 2003. Hoitotyöntekijä ja tutkimusetiikka. Teoksessa Leino-Kilpi H & Välimäki M. (toim.) *Etiikka hoitotyössä*. WSOY, Helsinki, 284–298.
- Lindblom-Yläne S & Nevgi A. (toim.) 2003. Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. WSOY, Helsinki.
- Maahanmuuttovirasto 2009a. Sanasto. Maahanmuuttaja/maastamuuttaja. Saatavissa: <http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=8,2709,2722#6>. Luettu 1.4.2010.
- Malterud K. 2001. Qualitative research standards, challenges and guidelines. *Lancet* 358 (11), 483–488.
- Nieminen H. 1997. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa: Paunonen M & Vehviläinen-Julkunen K. *Hoitotieteen tutkimusmetodiikka*. WSOY, Helsinki, 215–221.

- OPM 2009. Opiskelu ja tutkinnot korkeakoulussa. Opetusministeriö. Saatavissa:
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/opiskelu_ja_tutkinnot/?lang=fi.
Luettu 8.4.2010.
- OPM 2009. Palvelusivut. Opetusministeriö. <http://www.opintoluotsi.fi>. Luettu 8.4 2010.
- Partanen-Rytilahti M. 2008. Maahanmuuttajataustaisen sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillinen kasvu ja kehitys. Pro gradu -tutkielma. Hoitotieteen laitos. Tampereen yliopisto, Tampere.
- Paunonen M & Vehviläinen-Julkunen K. 1997. Tutkimussuunnitelman laadinta kvantitatiivisessa ja kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Teoksessa Paunonen M & Vehviläinen-Julkunen K. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. WSOY, Helsinki, 35–48.
- Perttula J. 1995b. Kokemuksen tutkimuksen luotettavuudesta. Kasvatus 11, 39–47.
- Pitkänen P. 2006. Etninen ja kulttuurinen monimuotoisuus viranomaistyössä. Edita Oy, Helsinki.
- Puurula A. 2002. Aikuiskasvattajan roolimuuotos kollektiivisesta ja individualistisesta kulttuurista. Teoksessa Sallila P & Malinen A. (toim.) Opettajuus muutoksessa. Kansanvalistusseura ja aikuiskasvatuksen tutkimusseura: Aikuiskasvatus 43. Vuosikirja. 225–237.
- Ruohotie P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Oy Edita Ab, Helsinki
- Ruohotie P. 2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. WSOY, Helsinki.
- Ruusuvuori J & Tiittula L. (toim.) 2009. Haastattelu, tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Vastapaino, Tampere.
- Räty M. 2009. Monikulttuurisuuden valmiudet sosiaalialalla, sosionomikoulutuksen näkökulma. Lisensiaatintyö. Kasvatustieteen laitos. Tampereen yliopisto, Tampere.
- Soilamo O. 2008. Opettajan monikulttuurinen työ. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C, osa 267. Turun yliopisto, Turku.
- Soinne L. 2005. Satu-projekti, Sairaanhoitajia Turkuun maahanmuuttajista, Maahanmuuttajasairaanhoitajien hoitamaan oppimista estävät ja edistävät tekijät. Pro gradu -tutkielma. Hoitotieteen laitos. Tampereen yliopisto, Tampere.
- Talib M-T. 2002. Monikulttuurinen koulu, haaste ja mahdollisuus. Kirjapaja Oy, Helsinki.

Talib M-T, Löfström J & Meri M. 2004. Kulttuurit ja koulu, avaimia opettajille. WSOY, Helsinki.

Tilastokeskus, 2010. Muuttoliike. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/muuti/2008/muuti_2008_2009-05-20_tie_001_fi.html. Luettu 3.3.2010.

Tuomi S & Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Tammi, Helsinki.

Uusikylä K & Atjonen P. 2002. Didaktiikan perusteet. WSOY, Helsinki.

Viskari S. 2009. Tieteellinen kirjoittamisen perusteet. Opas kirjoittamiseen ja seminaarityöskentelyyn. Tampereen Yliopistopaino Oy, Tampere

Väestörekisterikeskus. Suomen asukasluku 2009–2010. Ulkomaiden kansalaiset. Saatavissa: [http://www.vrk.fi/vrk/home.nsf/files/Asukasluku_2009_2010/\\$file/Asukasluku_2009_2010.htm](http://www.vrk.fi/vrk/home.nsf/files/Asukasluku_2009_2010/$file/Asukasluku_2009_2010.htm). Luettu 1.4.2010

LIITTEET

LIITE 1

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

Tanja Tamminen

Pyörätie 42, 01280 Vantaa

Paikallisyksikönjohtaja xxxx

xxxx Ammattikorkeakoulu

Tutkimuslupahakemus Pro gradu tutkielmaan

Opiskelen Tampereen Yliopistossa hoitotieteen laitoksella terveystieteiden maisteri ohjelmassa. Opintoihin kuuluu 40op pro gradu tutkielman tekeminen. Tutkielmani aiheena on maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa. Tutkielman ohjaajin toimivat lehtori, Tt Meeri Koivula ja lehtori FT Jari Kylmä.

Pyydän kunnioittavasti lupaa saada tutkia xxxx ammattikorkeakoulussa xxxx paikallisyksikössä maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi.

Tutkimuksen aineisto tullaan keräämään toukokuussa 2010. Aineisto kerätään kymmeneltä vapaaehtoisesti tutkimukseen osallistuvalla maahanmuuttajaopiskelijalta, joilla on kokemusta opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi.

Aineistokeruun menetelmänä käytetään avointa haastattelua. Haastattelut nauhoitetaan haastateltavan suostumuksella. Haastatteluaineisto litteroidaan kirjalliseen muotoon ja analysoidaan induktiivisella sisällön analyysin menetelmällä.

Tutkimukseen osallistuneiden anonymiteetti suojataan koko prosessin ajan eikä heitä voida tunnistaa tutkimuksen missä vaiheessa. Haastateltavien nimi ei tule muiden kuin tutkijan tietoon, eikä nimiä luovuteta kenenkään ulkopuolisen tietoon. Aineisto tullaan käsittelemään luottamuksellisesti ja se on vain tutkijan käytössä. Haastattelunauhut ja niiden pohjalta kirjoitetut haastattelukertomukset hävitetään tutkimuksen valmistuttua 2011 keväällä.

Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin maahanmuuttajaopiskelijoiden määrän kasvaessa. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa opiskelijoiden kokemuksista, jonka avulla voidaan kehittää opintoja sekä työmuotoja, joilla pystytään paremmin ohjaamaan sekä tukemaan maahanmuuttajaopiskelijoita hoitotyönkoulutusohjelmassa.

Yhteistyöterveisin

Tanja Tamminen TtM-opisk., Ylempi AMK sairaanhoitaja, Lehtori

LIITE

Tutkimussuunnitelma

LIITE 2

TIEDOTE Maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa

Hyvä Opiskelija

Viime vuosina suuntautunut maahanmuutto Suomeen on lisääntynyt. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden lukumäärä on jatkuvasti kasvanut kouluissamme 1990- luvulta lähtien. Ammattikorkeakouluissa maahanmuuttajataustaiset oppilaat lisääntyvät tulevina vuosina. Monikulttuurisuus on vielä ilmiönä nuori hoitotyönkoulutusohjelmassa.

Toivon että sinä osallistuisit tutkimukseen, jonka tarkoitus on kuvata maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin maahanmuuttajaopiskelijoiden määrän kasvaessa. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa opiskelijoiden kokemuksista, jonka avulla voidaan kehittää opintoja sekä työmuotoja, joilla pystytään paremmin ohjaamaan sekä tukemaan maahanmuuttajaopiskelijoita hoitotyönkoulutusohjelmassa

Kerään haastatteluaineiston haastattelemalla maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita keväällä 2010. Haastattelen kaikki tutkimukseen osallistuvat henkilökohtaisesti. Haastattelut ovat keskustelunomaisia tilanteita, joissa sinä voit tuoda esille omia kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi. Haastattelutilanteet kestävät tunnista kahteen tuntiin. Haastattelut nauhoitetaan haastateltavan suostumuksella. Tarvittaessa voimme sopia uuden haastattelutilanteen.

Tutkimukseen osallistumisen peruslähtökohta on vapaaehtoisuus sekä mahdollisuus vetäytyä tutkimuksesta, jos sitä haluan missä vaiheessa tahansa tutkimusta. Mikäli perut osallistumisen haastattelun jälkeen, sinua koskeva aineisto poistetaan tutkimusaineistosta. Haastateltavien nimi ei tule muiden kuin tutkijan tietoon, eikä nimiä luovuteta kenenkään ulkopuolisen tietoon. Nimiä ei myöskään mainita tutkimusaineiston yhteydessä esimerkiksi haastattelunauhoilla tai puhtaaksikirjoitetussa haastattelussa. Tutkija analysoi kertyneen aineiston itse.

Tutkimusraportissa saattaa olla lainauksia omasta haastattelustasi, mutta kuitenkin niin kirjoitettuna, että yksityistä henkilöä ei voi tunnistaa raportista. Haastattelunauhut ja niiden pohjalta kirjoitetut haastattelukertomukset eivät joudu kenenkään ulkopuolisen käsiin ja ne hävitetään tutkimuksen valmistuttua 2011 keväällä.

Tutkimuksen lupaa on pyydetty opiskelemissasi Ammattikorkeakoulusta. Tutkimukseen osallistuminen tai osallistumatta jättäminen ei vaikuta millään tavalla palveluihin joita saat oppilaitoksesta.

Sinulla on mahdollisuus ottaa tarvittaessa myöhemminkin yhteyttä tutkijaan tutkimuksen tiimoilta ja saat tarvittavat yhteystiedot häneltä haastattelutilanteessa.

Mikäli olet halukas osallistumaan tutkimukseen, voit ottaa minuun yhteyttä niin voimme sopia haastatteluajan ja – paikan. Yhteistietoni löytyvät tämän kirjeen lopussa. Annan myös mielellään lisätietoa tutkimuksesta, mikäli haluat niitä ennen päästöstäsi mahdollisesta osallistumisesta tutkimukseen

Ystävällisin Terveisin Tanja Tamminen

Tanja.tamminen@laurea.fi 0400 – 114476 tai 0400- 414255

LIITE 3

Suostumuslomake

Maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa tutkimukseen osallistuminen

Olen tietoinen Tanja Tammisen tutkimuksen ”*Maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia opiskelusta sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi Suomessa*” tarkoituksesta. Suostun vapaaehtoisesti osallistumaan tutkimuksen haastatteluun.

Minulle on selvinnyt tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus sekä mahdollisuus kieltäytyä tutkimuksen missä vaiheessa tahansa. Jos vetäydyn pois tutkimuksesta, minua koskeva aineisto poistetaan tutkimusaineistosta. Tiedän, että haastattelut nauhoitetaan. Minulle on myös selvitetty, että haastattelunauhut ja niiden pohjalta kirjoitetut haastattelukertomukset eivät joudu kenenkään ulkopuolisen käsiin. Haastattelunauhoilla tai haastattelukertomuksissa ei myöskään mainita minun nimeäni. Tutkimuksen tuloksista ei voi tunnistaa haastateltuja.

Olen myös tietoinen mahdollisuudesta ottaa tarvittaessa myöhemminkin yhteyttä Tanja Tammiseen tutkimuksen tiimoilta ja olen saanut tarvittavat yhteystiedot häneltä. Tätä suostumuslomaketta on tehty kaksi samankaltaista kappaletta, joista toinen jää minulle ja toinen Tanja Tammiselle.

Vantaa / 2010

Tutkimukseen osallistuja

Nimen selvennys

Tanja Tamminen

Pyörätie 42 01280 Vantaa

Tel 0400/ 414255

LIITE 4

Teemahaastattelun runko

Aiheen esittely

- Tutkimuksen tarkoitus
- Tutkimusformantin läpikäynti (liite 2)
- Tutkimusluvan pyytäminen (liite 3)

Taustatiedot

1. Syntymävuosi
2. Sukupuoli
3. Kansalaisuus ja maahanmuuttotausta
4. Sairaanhoidtaja vai terveydenhoitaja opiskelija
5. Milloin on aloittanut opiskelun
6. Kuinka kauan on opiskellut
7. Missä vaiheessa opinnot ovat
8. Mitä opintoja olet suorittanut
9. Mitä opintoja olet suorittanut kotimaassasi

Kokemus opiskelusta kokonaisuudessaan:

Kuivaile opiskeluasi (sairaanhoidtajaksi/ terveydenhoitajaksi)

Onko vielä jotain kokemuksia joista haluat erityisesti kertoa

Taustan merkitys opiskeluun

Miten taustasi vaikuttaa sinun kokemuksiin opiskelusta, miksi

Haastattelun päättäminen

Haluaisitko vielä sanoa jotain

Haluatko vielä kysyä tutkimuksesta jotain

Saako sinua tarvittaessa pyytää uudelleen haastateltavaksi

Kiitokset tutkimukseen osallistumisesta